

NOVI

Odmev

GLASILO KULTURNO PROSVETNEGA DRUŠTVA SLOVENSKEGA DOMA

25
LET

SEPTEMBER 2016
ŠTEVILKA 59
ISSN 1331 - 548X

DRŽAVNOSTI

PRAZNUJEMO

Dragi Slovenija in Hrvaška,
vse najboljše za 25. rojstni dan!

INTERVJU Z LOJZETOM PETERLETOM

V globaliziranem svetu narodna
identiteta ne izgublja pomena

PEPELIKARJI

Skrivnostna slovenska bratovščina
in samoborsko steklarstvo

ALJAŽEV STOLP

Nenadomestljiv simbol Slovenije 2864 metrov nad morjem

SLOVENSKI DOM – NAŠ DRUGI DOM

- 3 Draga Slovenija, draga Hrvaška: vse najboljše, ostanita različni, a složni!
- 3 Skupno prihodnost naj zaznamujeta spoštovanje in sodelovanje
- 4 Vrhunski nastop slovenskih glasbenih umetnikov in slavnostni sprejem za visoke goste
- 4 Večer slovenskih skladateljev in Hrvaškega komornega orkestra
- 5 Četrto stoletja slovenske duhovne oskrbe in slovenskih maš v Zagrebu
- 6 Razstava in film o simbolu slovenstva na vrhu Triglava
- 7 Silvin Jerman predstavil svoje pesmi in samotne misli
- 7 Martina Čufar Potard: Plezanje = življenje
- 8 Mešani pevski zbor Slovenski dom
- 8 Gostovanje na črnogorskem koncertnem večeru
- 9 V Sarajevu mogočno donela pesem o slovenski deželi
- 9 Na Goriškem smo spoznavali: domovina je ljubezen
- 10 Odlična harfistka prvič na našem odru
- 10 Z gorenjsko nošo mimohodu v Zagrebu
- 11 Spomin na pesnika in ilirca Stanka Vraza
- 11 Druženje ustvarjalnih, spretnih in pozitivnih ljudi v Pulju
- 12 Ogljed Zagreba s slovensko vodičko
- 12 Tekmovanje v prijateljskem vzdušju
- 12 Čustveno srečanje s spomini v brestaniškem gradu Rajhenburg
- 13 Zapustil nas je Eugen Franjković
- 13 Slovo staroste slovenskega jadralskega

SLOVENCI NA HRVAŠKEM

- 14 Druženje v Opatiji: kdo pravi, da trinajstica ni srečna številka?
- 15 Slovo od Alojza Usenika, reške gledališke legende
- 16 Za Ajdin peti rojstni dan - nepozabno kulturno doživetje
- 17 Danica Bojković: Edino, kar manjka, so mladi
- 18 Ko v Istri odzvanjajo milozvočne citre ...
- 18 Vpijanje lepot Slovenije
- 18 Otroci nastopili v Državnem zboru, čipkarice sodelovale v megaklekljanju
- 20 Tradicionalna likovna in manjšinska prireditve
- 21 Barbari Antolić Vupora nagrada Varaždinske županije

- 21 Kako so v Monoštru tkali nove vezi
- 22 Poklon pomembni karloški družini slovenskih korenin
- 22 Deseti rojstni dan labinskega Društva Slovencev

MATERINŠČINA

- 23 Prešernovke osvajale publiko doma, v Sloveniji in čez mejo
- 23 V zastopstvu slovenske manjšine nič novega
- 23 Delovni načrti krovne organizacije

NOVICE IZ DOMOVINE

- 24 Mariborska cerkev v hrvaške roke
- 24 Praznično in delovno ob 25-letnici samostojnosti Slovenije
- 25 Slovenija zaradi terjatev LB toži Hrvaško v Strasbourgu

INTERVJU

- 26 Lojze Peterle: Z jasnim odnosom do lastne identitete lažje spoštujemo identiteto drugega

MATERINŠČINA

- 27 Veliko jezikovnih pripomočkov na spletu
- 27 Še danes vznemirljiva nobelovca:

PRETEKLOST V SEDANJOSTI

- 28 Skrivnostna bratovščina pepelkarjev: Slovenci v samoborskem steklarstvu
- 29 Medvojna sirotišnica v Jastrebarskem
- 30 Aljažev stolp – nenadomestljiv simbol Slovenije

KULTURNA OBZORJA

- 31 V poklon ljubezenski poeziji tudi slovenski verzi
- 32 Vrhunski umetniki pobirali nagrade na obeh straneh meje
- 33 Dnevi slovenskega filma v Zagrebu
- 33 Folklorni festival »Mi smo djeca vesela«
- 33 Ah, te orglice!

ZA VSAKOGAR NEKAJ

- 34 Jesen v športnih, knjižnih in zgodovinskih barvah
- 34 Kako sta mravlja in slon zatresla brv
- 34 Zapašen spomin
- 35 Dobrote iz Brkinov, pokrajine pod Snežnikom
- 35 Slovenske jesenske modrosti
- 35 Olimpijsko poletje tudi v slovenskih in hrvaških barvah

Novi odmev izdajata Kulturno prosvetno društvo Slovenski dom iz Zagreba in Svet slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb s pomočjo Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske in Urada vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Za izdajatelja:
Darko Šonc

Uredništvo:
Miroslava Maria Bahun, Stanka Herak, Agata Klinar Medaković, Silvin Jerman,

Polona Jurinić, Ivica Kunej, Franc Strašek, Darko Šonc, Vasiljka Tovarloža

Pregled, priprava in oprema besedil:
Ilinka Todorovski

Oblikovanje in prelom:
Marina Ljubanović

Tisk:
Intergrafika TTŽ d.o.o.
Bistranska 19, Zagreb

Izhaja občasno v slovenskem in hrvaškem jeziku.

Naklada: 800 izvodov

Naslov uredništva:
Kulturno prosvetno društvo Slovenski dom

Masarykova 13/I, 10000 Zagreb
tel./fax +385 (0)1 48 55 171
slovenski-dom@zg.t-com.hr
http://slovinci.hr

Slika na naslovnici: 25. junija 1991 sta skupščini Slovenije in Hrvaške sprejeli ustavne dokumente, ki sta tedanjima jugoslovanskima socialističnima republikama omogočili osamosvojitve. 25 let po tem, ko sta stopili na samostojno pot, sta Slovenija in Hrvaška postali moderni evropski državi

Draga Slovenija, draga Hrvaška: vse najboljše, ostanita različni, a složni!

Rojstnodnevna slavja so kot stikalo, s katerim prižgemo vrvenje spominov, analiz za nazaj in načrtov za naprej, predvsem pa primerjav. 25. rojstni dan Slovenije in Hrvaške ni nič drugačen. Do kod smo prišli? Kam gremo? Bi nam šlo lahko bolje?

V življenjskem ciklusu se človek kar naprej primerja. Pomislimo samo na obdobje odraslosti, ko mladi starši kar naprej pozorno bdijo, ali se njihovi malčki razvijajo kaj hitreje od sosedovih, pa potem, ko družinsko »kukamo v sosedov lonec«, komu gre bolje, kdo ima udobnejšo službo, primernejšo plačo, močnejši avto, večje stanovanje. In potem v zrelejših letih: ko se nečimrno primerjamo, kdo ima več gub ali redkejše lase. Kdo ima več kroničnih bolezni in komu bolj služi zdravje. Slovenija in Hrvaška sta državi v letih, ko ne bi smeli več imeti težav s samozavestjo, saj imata kaj pokazati, a je še veliko prezgodaj za počitek, kaj šele samovšečnost. S čim smo zares lahko zadovoljni, ko se primerjamo z drugimi državami sveta? Vsekakor moramo hvaležno ugotoviti, da nam je dano živeti v miru, v razmeroma

varnem okolju, v dokaj prijateljskem evropskem sosedstvu, kjer so svoboda, delo in zdravje visoko cenjene vrednote, v gospodarsko, socialno in pravno bolj urejenem delu sveta, kjer skrajne revščine niti ne poznamo niti povsem ne razumemo. Obe državi, Slovenija in Hrvaška sta demokratični, z visoko ravno spoštovanja človekovih pravic, članici najpomembnejših evropskih in globalnih povezav. Živimo na koščku Zemlje, ki nas lahko navdihuje tako z zgodovino kot z naravnimi lepotami. V 25 letih smo ohranili marsikaj starega, kar je bilo dobrega, in vzpostavili marsikaj novega, kar je bolje. Pa vendar se - ko se primerjamo z evropskimi sosedi - velikokrat počutimo nezadovoljne, prikrajšane, podplačane, ujete v politične, interesne in druge boje. Morda zato, ker smo tako ohranili kot sprejeli preveč slabega? Takšno

razmišljanje je posebej boleče, če se v primerjavo z ostalo Evropo odpravimo kot v samopostrežbo, kjer najslabše blago pustimo na polici, v košarico pa nabereмо le najlepše stvari, nato pa doma nekritično primerjamo cvetni izbor z lastnim vsakdanom.

Če v ozadju nista večno kritizerstvo in zelena zavist, so primerjave lahko pomembno gonilo napredka, saj življenju dodajo ščepec tekmovalnosti in nas spodbudijo, da se ne uspravamo, vdamo v usodo in zazibamo v brezdelno samozadovoljstvo.

»Če v ozadju nista večno kritizerstvo in zelena zavist, so primerjave lahko pomembno gonilo napredka.«

Želimo si, da bi šli Slovenija in Hrvaška - vsaka zase in obe skupaj - samo naprej, da bi odgovorno napredovali v zrelejše državno obdobje, z več družbene, politične, gospodarske in socialne pravičnosti. Za to pa ne bo zadostovala čarobna paličica. Kot v lastnem življenju ali življenju družin štejejo le dejanja in prizadevanja vseh. Vsakogar od nas. Predvsem nas samih. (jpt) 🍀

Anketa ob dnevu državnosti

Skupno prihodnost naj zaznamujeta spoštovanje in sodelovanje

Ob dnevu državnosti, 25. juniju, ko se spomnimo osamosvojitve Slovenije in Hrvaške, smo člane Slovenskega doma vprašali, kaj želijo državam za 25. rojstni dan? Kako naj se razvijata, da bo vsem državljanom bolje?

Silvester Kmetič: »Želim jima predvsem obojestransko rešitev zadeve Piranski zaliv. Morali bi sodelovati pri skupnih projektih in naložbah, saj smo usmerjeni drug na drugega, in bi lahko primerjalne prednosti obeh držav izkoristili skupaj na tretjih trgih.«

Olga Šikovec Luncer: »Obema državam želim višji standard, da bodo ljudje boljše živeli. Vsekakor jima želim miru, da bi imeli čim manj težav z begunci. In srečo in zdravje slovenskim in hrvaškim državljanom. Državi naj se prijateljsko razvijata v sodelovanju med gospodarstvi, naj se medsebojno podpirata, naj bosta enotni.«

Rolando Nikčević: »Čestital bi jima z željo po medsebojni strpnosti, spoštovanju različnosti in posebnosti vsake od držav ter okrepljenem sodelovanju na področjih, kjer smo si najbližje. Prva in osnovna

naloga tako Slovenije kot Hrvaške bi morala biti politika načrtovanja in spodbujanja natalitete ter ustvarjanja pogojev, da mladi ne bodo odhajali v tujino in da bomo tudi ostali, ki to želimo, ostali in živeli v svojih domovinah. To je tudi temelj za razvoj gospodarstva, za medsebojno razumevanje in sožitje med ljudmi, za organizacijo življenja v skladu z naravo in trajnostni razvoj.«

Franc Rop: »Za 25-letnico želim Sloveniji in Hrvaški veliko medsebojnega razumevanja, zaupanja in sodelovanja na vseh področjih. Več razvoja na področju tehničnih znanosti, ekologije, zdravstva, kulture in umetnosti, posebno glasbe.«

Klara Žel: »Našima državam želim mir, čim več medsebojnega spoštovanja in predvsem razumevanja. Mladi bi morali poskrbeti za boljšo komunikacijo in za razvoj dobrih sosedskih odnosov med državama, mi starejši smo vanje vložili, kar smo mogli in znali. In še vedno malo dajemo.«

Anketirala: Agata Klinar Medaković 🍀 foto: Stanka Herak 🍀

Praznovanje srebrnega jubileja v Zagrebu: 25 let državnosti Slovenije in Hrvaške

Vrhunski nastop slovenskih glasbenih umetnikov in slavnostni sprejem za visoke goste

Osrednja slovesnost ob 25-letnici slovenske državnosti je bila 14. junija v Hrvaškem glasbenem zavodu. Ob vrhunskem koncertu in sprejemu za visoke goste se je ustvarilo pravo slavnostno razpoloženje in odlično vzdušje.

Dogodek je pripravilo veleposlaništvo Republike Slovenije v sodelovanju s Slovenskim domom in Svetom slovenske

Začetek sprejema. Foto: Antun Bukovec

narodne manjšine Mesta Zagreb. Goste sta pozdravila veleposlanica dr. **Smiljana Knez** in predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem **Darko Šonc**, pozdravne besede je navzočim namenil tudi častni gost, predsednik hrvaškega Sabora, akademik **Željko Reiner**.

Glasbena skupina Sounds of Slovenia, ki jo sestavljajo izvrstni slovenski glasbeniki, je predstavila slovensko glasbeno dediščino v sodobni izvedbi. S posebno gostjo, operno pevko **Ireno Preda** so izvedli tudi arijo iz opere Carmen ter skladbo Neka cijeli ovaj svijet iz znanega hrvaškega muzikala Jalta, Jalta.

Čestitke nastopajočim za izjemen nastop in enkratno slavnostno vzdušje, ki se je podaljšalo do poznih večernih ur.

Veleposlanica dr. Smiljana Knez, predsednik hrvaškega Sabora, akademik Željko Reiner, predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc (z leve). Foto: Antun Bukovec

Večer slovenskih skladateljev in Hrvaškega komornega orkestra

Petindvajset let slovenske in hrvaške državnosti, prav toliko let delovanja Hrvaškega komornega orkestra. Vse tri letošnje jubileje smo obeležili s slovensko obarvanim slavnostnim koncertom v Hrvaškem glasbenem zavodu 7. maja.

Hrvaški komorni orkester. Foto: Toni Hnojčik

Program so sestavljala le dela vidnih sodobnejših slovenskih skladateljev: Serenada za komorni orkester Benjamina Ipavca, Koncert za violino in orkester Črta Sojarja Voglarja, Sedem miniaturnih za godala Marijana Lipovška, Slovenski ljudski ples za godala Alojza Srebotnjaka in Istrska suita za godala **Alda Kumarja**.

Solist na violini je bil priznani slovenski violinist **Janez Podlesek**, vzorno izvedbo Hrvaškega komornega orkestra z zelo zahtevno partituro skladateljev je suvereno vodil dirigent **Simon Krečič**. »Izvrsten in lepo pripravljen koncert z odličnim in usklajeno izvajanim zvokom je težko opisati, vredno pa ga je bilo doživeti,« je svoje vtise strnil dolgoletni član Slovenskega doma in dober poznavalec klasične glasbe **Zoran Šonc**, sicer tudi sam izjemen glasbeni umetnik.

Koncert so članom Slovenskega doma, njihovim prijateljem in someščanom podarili Hrvaški komorni orkester, Slovenski dom in SSNM MZ. Udeležila se ga je tudi veleposlanica **Smiljana Knez** s sodelavci.

Agata Klinar Medaković

Utrinek s slavnostnega koncerta. Foto: Toni Hnojčik

Počastili so slovenski praznik

Sprejema so se udeležili predstavniki hrvaške vlade, ministrstev, Sabora, slovenske narodne manjšine na Hrvaškem ter predstavniki drugih narodnih manjšin, diplomatski zbor, vojaški atašeji, predstavniki lokalne in regionalne samouprave, gospodarstveniki, novinarji, predstavniki nevladnih organizacij, verskih skupnosti in predstavniki javnega življenja. Med gosti sta bila tudi predsednik Sveta za narodne manjšine RH **Aleksandar Tolnauer** ter sekretar z Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu **Rudi Merljak**. V imenu zagrebškega župana **Milana Bandića** se je sprejema udeležil **Slavko Kojić**, kontraadmiral **Robert Hranj** pa v imenu načelnika generalštaba **Mirka Šundova**.

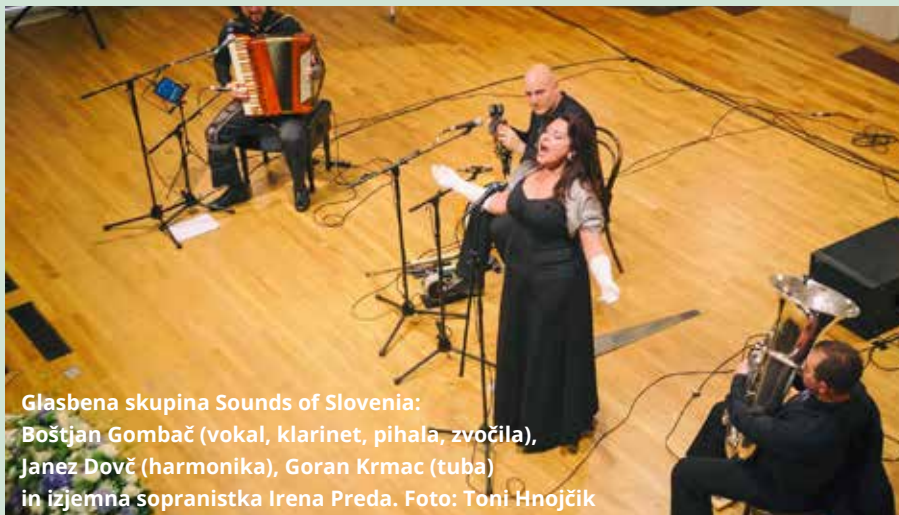
Bili smo tisti, ki čestitamo, in tisti, ki jim čestitajo

Osrednji dogodek slovenskega osamosvajanja se je odvil 25. junija 1991, ko je tedanja Slovenska skupščina v Ljubljani sprejela ustavni zakon za uresničitev Temeljne ustavne listine o samostojnosti

in neodvisnosti Republike Slovenije ter Deklaracijo o neodvisnosti. Podobne dokumente je isti dan v Zagrebu sprejel tedanji Hrvaški sabor. O novem zgodovinskem poglavju, ki se je takrat začelo tudi za slovensko skupnost na Hrvaškem, je **Darko Šonc** na tokratni slovesnosti razmišljal takole: »Država smo ljudje s svojimi stremljenji, s svojimi čustvi in pričakovanji. Če smo ljudje, v hipu nismo več manjšina, in takega sobivanja

dveh držav, ki jima formalno in s srcem pripadamo, si želimo. Rojstvo takih držav z vsem srcem slavimo! Pozabimo nocoj na ovire in trpke izkušnje. Malokdaj smo tisti, ki čestitamo, in tisti, ki jim čestitajo. To je naša sladka prednost in zadoščenje, ob vseh težavah, ki jih je rojstvo dveh držav porodilo Slovincem na Hrvaškem.«

Agata Klinar Medaković 🗣️

Glasbena skupina Sounds of Slovenia:
Boštjan Gombač (vokal, klarinet, pihala, zvočila),
Janez Dovč (harmonika), **Goran Krmac** (tuba)
in izjemna sopranistka **Irena Preda**. Foto: Toni Hnojčik

Četrto stoletje slovenskih maš in duhovne oskrbe v Zagrebu

Ob 25-letnici slovenskih maš v Zagrebu smo imeli 12. junija ob 17. uri v kapelici Ranjenega Jezusa na Trgu bana Jelačića svečano mašo. Kratke in lepe proslave so se udeležili številni verniki, prišli so tudi trije slovenski dekani.

V kapelico, kjer se na mašah dobivamo in v slovenščini molimo vsako drugo nedeljo v mesecu, so se tokrat zbrali dekani **Jože Špes**, **Anton Trpin** in **Robert Smodiš**, kot predstavnik Kaptola je sodeloval moderator zagrebške nadškofije **Marko Kovač**, navzoč pa je bil tudi predsednik Slovenskega doma **Darko Šonc**. Spregovoril je o pozitivni vlogi slovenskih maš, ki zaokrožujejo delovanje Slovenskega doma. V društvu namreč deluje tudi duhovna sekcija, po mašah in po njih se njeni člani dobivajo v društvenih prostorih, se družijo in pogovarjajo ter pojejo v pevskem zboru duhovne sekcije pod vodstvom prof. **Vinka Glasnovića**. Dekan Anton Trpin se je ozrl na minule leta in se spomnil vseh duhovnikov, ki so prihajali med slovenske vernike v Zagreb. Prva leta je maševal lazarist **Andrej Urbancl**, ki je bil takrat nameščen v cerkvi sv. Barbare v Vrapčah, danes pa živi v Celju. Pred nekaj leti smo ga tudi obiskali, ker smo se z njim največ družili po mašah, saj je živel v Zagrebu in mu ni bilo treba hiteti nazaj v Slovenijo.

Tudi po tokratni svečani maši smo se zbrali v Slovenskem domu, se malo pogovarjali in

tudi zapeli skupaj z duhovniki, ki pa se niso mogli dolgo zadržati z nami, saj jih je čakala pot v Slovenijo.

Ta dan je bil poseben dan. Tudi zato, ker so se številni člani naše sekcije udeležili prireditve ob dnevu nacionalnih manjšin Mesta Zagreba na Zrinjevcu. Tam je nastopil Mešani pevski zbor Slovenski dom, medtem ko je na maši v kapelici Ranjenega Jezusa pel Mešani pevski zbor Anton Martin Slomšek. 🗣️

Predsednik Slovenskega doma **Darko Šonc** v cerkvi Ranjenega Jezusa. Foto: Olga Tkalčec

Razstava in film o simbolu slovenstva na vrhu Triglava

V Slovenskem domu je bila 18. maja odprta razstava Aljažev stolp – Ta pleh ima dušo!, ki sta jo pripravila Narodni muzej Slovenije in Restavratorski center Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

O srednji razstavnemu eksponatu je bila kopija Aljaževega stolpa v naravni velikosti, prav takšnega, kot ga je leta 1895 postavil župnik Jakob Aljaž na Triglav. Izdelala ga je ekipa pod strokovnim vodstvom po istem postopku in iz enakih kosov pločevine. Obenem s konservatorskimi proučevanji stolpa in izdelavo njegove kopije je nastajal tudi

Kopija triglavske vpisne knjige, v katero so se vpisovali tudi tisti obiskovalci, ki (še) niso dosegli vrha 2864 metrov visokega Triglava. Foto: akm

Postavljanje edinstvene kopije Aljaževega stolpa v Slovenskem domu. Foto: akm

dokumentarni film Aljažev stolp – Ta pleh ima dušo!, ki si ga je na otvoritvi z velikim zanimanjem ogledalo tudi številno občinstvo. Film (<http://4d.rtvlo.si/arhiv/dokumentarni-filmi-in-oddaje-kulturno-umetniški-program/174360106>) v režiji **Vojka Anzeljca** so producirali produkcijska skupina Mangart, Slovenski filmski center in RTV Slovenija. Gostovanje razstave sta pripravila Svet slovenske narodne manjšine Mesta Zagreb in Slovenski dom v sodelovanju s kustosom Narodnega muzeja Slovenije **Gorazdom Lemajičem** - prav po njegovi zamisli in zaslugi je Aljažev stolp (čeprav samo kopija) priromal med številne

Na vprašanja obiskovalcev je odgovarjal idejni oče razstave Gorazd Lemajič, ki je skupaj z **Iztkom Lemajičem** in Vojkom Anzeljcem tudi soscenarist filma o projektu in restavriranju Aljaževega stolpa.

Slovence v zamejstvu in po svetu. Ob tej priložnosti je SSNM MZ natisnil tudi dvojezično zgibanko o Aljaževem stolpu. O zgodovini tega simbola slovenstva obširneje pišemo v rubriki Preteklost v sedanjosti.

Agata Klinar Medaković

Aljažev stolp v Prešernovi dvorani. Foto: Toni Hnojčik

Silvin Jerman predstavil svoje pesmi in samotne misli

Silvin Jerman, eden najstarejših članov društva, ki je z njim že kot deček leta 1930 stkal nepretrgano vez, se je 20. junija v Slovenskem domu predstavil kot pesnik. Njegova pesniška zbirka je izšla v založbi Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Zagreb.

Naslov zbirke je Misli u samoći, saj je napisana v hrvaščini. Pesmi so literarni izraz globokih intimnih čustev, ki jih je Silvin Jerman napisal v svoji samoti, v domu brez soproge, ob spominu na ljubljeno življenjsko sopotnico Erno. Po obujanju spominov na svoje bogato družinsko življenje je nekaj pesmi prepričljivo in ganljivo tudi zrecital.

Večer s priljubljenim dolgoletnim članom Slovenskega doma je bil vse, samo ne samotnen, saj je v polni dvorani obiskovalcev kar vrelo od bogatih spominov na skupno delo in druženja.

Njegova someščanka iz Karlovca **Frida Bišcan** in prijatelja iz Zagreba **Darko Šonc** in **Ivica Kunej** so s humorom nagovorom popestrili in podčrtali številne Silvinove lastnosti in vrednote ter prizadevanja, uspehe in trud, s katerimi je prispeval k razvoju Slovenskega doma in slovenske skupnosti. Veliko navzočih je bilo skozi dolga leta seznanjenih in deležnih Silvinove modrosti, znanja in pridnega dela, predvsem pri glasilu Novi odmev in pri drugih dejavnostih Slovenskega doma.

Večer se je končal v prijetnem optimističnem vzdušju, saj so Silvinova vnukinja, profesorica glasbe **Tena Bunčić**, ter njena

Silvin Jerman je potrpežljivo pisal posvetila in podpisoval knjigo. Foto: MB

učenca **Dora** in **Josip Spudić** (Duo Spudić) z glasbenimi utrinki na kitari popestrili in dopolnili druženje.

Obiskovalci smo dobili v dar in za spomin zbirko s podpisom našega Sivina Jermana, da lahko v svoji samoti prebiramo o ljubezni, žalosti, prijateljstvu...

Vasiljka Tovarloža 🇺🇦

Alpinistični četrtek

Martina Čufar Potard: Plezanje = življenje

Na Alpinističnem četrtku v Slovenskem domu je 12. maja gostovala vrhunska alpinistka **Martina Čufar Potard**. V predavanju, ki ga je poimenovala **Plezanje = življenje, je strnila svojo pot od mladostnih vzponov na Triglav naprej.**

»Otroštvo sem preživela v Mojstrani, na vhodu v dolino Vrata s pogledom na Triglav. Pri devetih letih sem prvič bila na Triglavu in z enajstimi na njegovi Severni steni, kasneje sem preplezala Nemško smer, Čopov steber, Raz mojstranskih vervec in Obraz Sfinge«, je na tradicionalno dobro obiskanem alpinističnem predavanju pripovedovala Martina.

Odlična v šoli in v gorah

Ker v poznih osemdesetih letih v Sloveniji ni bilo športno-plezalnih klubov, je Martina pri dvanajstih letih končala alpinistično šolo in izpit za alpinistično pripravnico. V svoji prvi ljubezni – športnem plezanju – je dosegala vrhunske rezultate, leta 2001 je bila svetovna prvakinja, leta 2010 je postala slovenska alpinistka leta. Med letoma 1996-2001 jo je treniral **Tomo Česen**, pri kateremu je

postala peti družinski član. »On me je malo zaustavil,« je povedala. V tem obdobju samo hodila v šolo in na treninge. Bila je

Martina Čufar Potard je za spomin na obisk v Zagrebu od Darka Šonca prejela knjigo Slovenci v hrvaškem športu. Foto: akm

odličnjakinja, na Ljubljanski Fakulteti za šport pa med najboljšimi študenti.

Hrvaško morje je najlepše

»Ko je očeta, ki je bil gorski reševalec, leta 2006 na Triglavu pod seboj pokopal plaz, nisem več imela volje in sem prenehala tekmovati,« je iskreno povedala. Čeprav je tekmovalno kariero končala, še danes aktivno pleza. V gorah se je tudi zaljubila, danes živi s soprogom in dvema sinovoma v francoskem Chamonixu, kjer veliko plezajo. Vsaj dvakrat na leto pride v domačo Mojstrano, večkrat tudi na Jadran. »Ne glede na to, da živim med Triglavom in Chamonixem, imam zelo rada morje in zame je hrvaško morje najlepše na svetu!«

Agata Klinar Medaković 🇺🇦

Več o Martini Čufar Potard preberite na njeni spletni strani ali FB-profilu.
<http://martinacufar.com/>
<https://www.facebook.com/martina.cufarpotard>

Letošnji zborovski tabor v Stični v znamenju ljudske pesmi

Že tradicionalno se je MePZ Slovenski dom udeležil tabora pevskih zborov v Šentvidu pri Stični. Nastopili smo na koncertu slovenskih zborov iz sosednjih držav 18. junija in na osrednji prireditvi 19. junija.

Na koncertu zborov iz sosednjih držav, ki je potekal v OŠ Ferda Vesela, so se predstavili zbori iz Hrvaške, Madžarske, Bosne in Hercegovine, Srbije, Avstrije in Italije. Nastopajoče in obiskovalce je pozdravil predsednik tabora **Jernej Lampret**. Koncert je povezovala **Anica Volkar**. Vsak zbor je zapel tri pesmi. MePZ Slovenski dom se je predstavil s pesmimi Tam sem jaz doma, Kadar dižej, snih hre in Dajte, dajte pod dirigentsko palico **Ivice Ivanovića**. Zadovoljni smo bili, ker smo uspešno predstavili Slovenski dom iz Zagreba.

Organizatorji so nas po prireditvi povabili na druženje. Pokramljali smo s starimi znanci iz Reke, Splita, Banja Luke, Gornjega Senika in spoznali nove pevce iz Beograda, Obirskega in Gabrja. Na koncu smo ob zvokih harmonike tudi zapeli.

Jaz sem si pa nekaj zmislu

Naslov letošnjega tabora se navezuje

na tematiko: kot je povedal programski vodja **Stane Peček** so ga posvetili slovenski ljudski pesmi in izročilnim običajem. Osrednji del prireditve je bila tako »neprekinjena spevoigra tematsko navezujočih se ljudskih pesmi, ki so jih pevski zbori izvajali brez vmesnih napovedi«. Razen pevskih zborov so v spevoigri sodelovali Otroški in Mladinski pevski zbor OŠ Ferda Vesela, Otroški pevski zbor OŠ Stična, solist s kitaro Žan Okrajšek, FS Vidovo Šentvid pri Stični in Policijski orkester RS. Dirigent je bil **Igor Švara**. Prireditev se je začela ob 9. uri z osrednjo vajo. Nato je med 12. in 13. uro sledila povorka pevskih zborov, mešanih, ženskih in moških, ob 13.15 pa se je začela osrednja prireditev. Povorko in program je vodila Anica

Volkar. Pozdravni nagovor je imel Jernej Lampret. Slavnostni govornik je bil minister za kulturo RS **Anton Peršak**.

Doživeti to množično srečanje pevskih zborov je res nekaj enkratnega. Ponosni smo, da tudi mi ohranjamo slovensko pesem, ki nas združuje v ljubiteljski kulturi. Tudi vreme nam je bilo naklonjeno. Par kapljic dežja nam ni pokvarilo razpoloženja.

Se vidimo naslednje leto!

Stanka Herak

Gostovanje na črnogorskem koncertnem večeru

Društvo Črnogorcev in njihovih prijateljev Montenegro Zagreb je 29. junija v Zagrebškem lutkovnem gledališču pripravilo koncert pripadnikov narodnih manjšin.

Poleg pevskega zboru gostiteljev so nastopili še Ženska vokalna skupina in tamburaški orkester OKUD Trešnjevka, Mešani zbor in orkester bošnjaške narodne manjšine Hrvaške Bosana ter MePZ Slovenski dom. Vsak zbor je zapel tri pesmi, le gostitelji so se predstavili z nekoliko daljšim repertoarjem. Prisluhnilo smo etno

napevom, sevdalinkam, poskočnicam in črnogorski ljudski glasbi. Program je povezovala **Jadranka Šincek**.

Član MePZ **Franc Rop** je na frajtonarici zaigral pesem Od kod si dekle ti doma, nato pa je zbor pod dirigentsko palico **Ivice Ivanovića** zapel Serbus Zagreb in navdušil poslušalce. Sledila sta Avsenikova Slovenija, od kod lepote

tvoje in venček ljudskih pesmi, ki je še posebno dvignil razpoloženje v dvorani. Občinstvo je rado zapelo z izvajalci in jih nagradilo z velikim aplavzom. Naš vsakdan smo popestrili z lepim in sproščenim večerom ob črnogorskih dobrotah.

Stanka Herak

V Sarajevu mogočno donela pesem o slovenski deželi

Z veseljem smo se odzvali vabilu SKD Cankar iz Sarajeva in 14. maja sodelovali na koncertu slovenskih zborov v Frančiškanskem mednarodnem študentskem centru. Koncert je tradicionalni projekt Zveze Evropa zdaj in tokrat.

Nastopili so štirje zbori: MePZ Davorin Jenko iz Banja Luke, ŽPZ Slovenčica iz Tuzle, MePZ Camerata Slovenica iz Sarajeva in MePZ Slovenski dom iz Zagreba. Lepo je bilo ponovno srečati stare prijatelje in peti pred polno dvorano. Poseben čar je priveditvi dala pesem Slovenska dežela, ki smo jo navdušeno zapeli vsi skupaj na koncu koncerta.

Po uradnem delu smo nadaljevali druženje na skupni večerji in po navadi skupaj zapeli slovenske pesmi.

V nedeljo so nam ljubeznivi domačini organizirali ogled Sarajeva. **Dina Maksumić** je bila izjemna vodnica, povedala

nam je veliko podrobnosti o zanimivi zgodovini Sarajeva. Videli smo pomembne mestne znamenitosti: mestno hišo (viječnica), Baščaršijo, Carjevo in druge džamije, Marin dvor, katedralo, Čurumijev most... Žalostno je bilo videti posledice zadnje vojne.

Ogled ne bi bil ta pravi brez čevapčičev, baklav in kave na Baščaršiji. Dež je počakal, da se poslovimo od naših gostiteljev in se usedemo v avtobus. Srečni in utrujeni, z obljubo, da se kmalu vidimo, smo se vrnili v Zagreb.

Cvijeta Pandol 🗣️

Na Goriškem smo spoznavali: domovina je ljubezen

MePZ Slovenski dom je 16. aprila nastopil na prireditve Domovina je ljubezen v Šempasu, ki povezuje kulturna društva v zamejstvu in Sloveniji. Pripravljata jo šempaska KPD Lipa in tamkajšnja krajevna skupnost.

Letošnji koncert, že deseti zapored, je potekal pod pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije **Boruta Pahorja**. Slavnostni govornik je bil novogoriški župan **Matej Arčon**, navzoče pa je pozdravila še predsednica KS Šempas **Barbara Kante**.

Koncerta so se udeležili zbori iz zamejstva: MePZ Nediška dolina Špeter iz Italije, MePZ Avgust Pavel iz Zgornjega Senika na Madžarskem in MePZ Slovenski dom Zagreb, ter iz Slovenije MePZ Lipa Šempas, vokalna instrumentalna skupina Kresnice iz Solkana in Muzikantje izpod Vitovske gore. Program je povezovala **Magdalena Mlečnik**. Vsi zbori so se predstavili s pesmijo, ki ohranja slovensko kulturo.

MePZ Slovenski dom je zapel štiri ljudske pesmi. Naš nastop so še popestrili **Marjan Dirnbek**, ki je na orglicah zaigral pesem Slovenska polka, ter **Bojan Kovačič** in **Franc Rop**, ki sta na harmoniki zaigrala pesem Od kod si dekle ti doma. Za konec prireditve so vsi zbori skupaj zapeli pesem Vsakdo mora imeti prijatelja. Na harmoniki nas je spremljal naš dirigent **Ivica Ivanović**.

Po nastopu je sledilo druženje vseh nastopajočih, kjer smo si izmenjali naslove in se dogovorili kasnejša srečanja.

Potep po severni Primorski

Naslednji dan, po prenočitvi v Dijaškem domu Srednje šole Vena Pilon v Ajdovščini, je naš zbor v organizaciji gostiteljev odšel na izlet na Sveto Goro. Obiskali smo še Goriška Brda in se prek Solkana in Nove Gorice vrnili v Šempas. Pokrajino

in znamenitosti, ki smo jih videli ob poti, nam je zelo jedrnato opisoval domačin **Dušan Mervič**.

V kulturnem domu pa sta nas po vrnitvi pričakala predsednik KPD Lipa **Srečko Mesarič** ter koordinatorica prireditve Domovina je ljubezen **Vilma Volk**. Pogostili so nas s tradicionalno jedjo – **polento** s pršutom. Za prste polizat.

Ob dobri primorski kapljici smo za slovo skupaj z domačini, v prijateljskem vzdušju, zapeli in pokramljali. Domov smo se vrnili polni lepih vtisov.

Stanka Herak 🗣️

Vse foto: Božena Pavlič

Koncert

Odlična harfistka prvič na našem odru

Mlada slovenska harfistka Katja Šumečnik, ki se izpopolnjuje v Zagrebu, je 20. aprila prvič nastopila na odru Slovenskega doma. Navdušila je s prepričljivo izvedbo del Reniea, Tourniera in Godefroida.

Katja Šumečnik zaključuje podiplomski specialistični študij harfe na Akademiji za glasbo v Zagrebu, pri prof. **Diani Grubišić Ciković**. Glasbeno pot na tem zelo zahtevnem inštrumentu je začela v Velenju, v tamkajšnji glasbeni šoli pri prof. **Daliborju Bernatoviču**. Študirala je na Akademiji za glasbo v Ljubljani pri prof. **Rudi Ravnik Kosi** ter v študijskem letu 2008/2009 z odliko diplomirala. Prejela je tudi študentsko Prešernovo nagrado, in sicer za izvedbo dela C. Debussyja z Akademijinim komornim orkestrom pod vodstvom prof. **Cirila Škerjanca**.

Prejela je tudi druga priznanja in nagrade. Sodeluje s profesionalnimi orkestri v Sloveniji: z orkestroma SNG Maribor in SNG Ljubljana, Simfoniki RTV in orkestrom Slovenske filharmonije. Poučuje na glasbeni šoli Frana Koruna Koželjskega v Velenju. Tako svoje znanje predaja novim naraščajem prav tam, kjer je sama začela svoje izobraževanje.

Polona Jurinić 🇺🇸

Katja Šumečnik je iz harfe izvajala mile in čarobne zvoke. Foto: SD

Dan narodnih manjšin

Z gorenjsko nošo na mimohodu v Zagrebu

Prireditev na zagrebškem Zrinjvcu, že peto zapovrstjo, je 12. junija organizirala Koordinacija svetov in predstavnikov narodnih manjšin Mesta Zagreb v sodelovanju z zagrebško turistično skupnostjo in pod pokroviteljstvom župana Milana Bandića.

Svojim someščanom so se predstavile albanska, avstrijska, bošnjaška, bolgarska, češka, črnogorska, italijanska, madžarska, makedonska, nemška, poljska, romska, rusinska, ruska, slovaška, slovenska, srbska in ukrajinska nacionalna manjšina. V pestrem kulturnem programu so društva narodnih manjšin s pesmijo, plesom in narodnimi nošami predstavila raznolikost svojega kulturnega izročila. Na stojnicah je bil razstavljen delček kulturne dediščine, umetnostne obrti in založništva. Obiskovalci so lahko poskusili odlične kulinarične specialitete, ki so jih pripravile pridne roke članic manjšinskih združenj.

Zven slovenskih pesmi

Mešani pevski zbor Slovenski dom je nastopal pod vodstvom dirigenta prof. **Ivice Ivanovića** z venčkom slovenskih pesmi in s pesmijo Serbus, Zagreb. Člana Slovenskega doma **Stanka Herak** in **Bojan Kovačič** sta v gorenjski noši sodelovala na mimohodu narodnih noš. Številne Zagrebčane in ostale obiskovalce so nagovorili predsednik Sveta za narodne manjšine RH **Aleksandar Tolnauer**, zagrebški župan in predsednik Koordinacije svetov in predstavnikov narodnih manjšin Mesta Zagreb **Dušan Mišković**. Prireditev so obiskali tudi predsednik HAZU akademik **Zvonko Kusić**, minister za zunanje zadeve **Miro Kovač** in predsednik zagrebške mestne skupščine **Andrija Mikulić**.

Agata Klinar Medaković 🇺🇸

Slovenska stojnica, na kateri je bilo med drugim mogoče prelistati skoraj vse številke našega Novega odmeva. Foto: akm

Stanka Herak in Bojan Kovačič v gorenjski narodni noši, ki je po svetu postala prepoznavna zahvaljujoč ansamblu Avsenik. Levo Darko Šonc Foto: akm

Številni Zagrebčani in turisti so kljub slabemu vremenu z veliko pozornostjo spremljali dan narodnih manjšin Mesta Zagreb. Foto: akm

Spomin na pesnika in ilirca Stanka Vraza

Devetnajstega maja, na predvečer obletnice smrti Stanka Vraza, so člani Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Zagreb na njegovo spominsko ploščo položili venec. Tradicionalno polaganje venca poteka v okviru programa Kultura v stiku.

Člani Sveta pri Vrazovi spominski plošči. Foto: nn

Spominska plošča slovensko-hrvaškemu pesniku Stanku Vrazu (Cerovec, 30. 6. 1810–Zagreb, 20. 5. 1851) stoji na stavbi Hrvaške akademije znanosti in umetnosti v Opatiški ulici, kjer je znameniti ilirec umrl. Vrazov bronasti medaljon je izdelal znameniti hrvaški kipar Ivan Rendić, spominsko ploščo pa je postavila Bratovščina hrvaškega zmaja (Družba Braće Hrvatskoga Zmaja) leta 1910, ob

stoti obletnici pesnikovega rojstva.

Vasilija Tovarloža je v kratkem programu ob polaganju venca prebrala odlomek iz razmišljanja Vinka Zupana, slovenskega jezikoslovca iz 19. stoletja, prav tako močno povezanega s Hrvaško. V Zupanovem besedilu »Stanko Vraz – slovenski pesnik v hrvaški obleki« je med drugim omenjen hrvaški literat August Šenoa, ki na vprašanje, ali je Stanko »vaš

ali naš«, odgovarja, da je »tako vaš kakor naš«. Spomnili smo se tudi, da letos mineva že 165 let od prezgodnje smrti tega moža, nesrečno zaljubljenega v Ljubico Cantilly, nečakinjo Vrazovega prijatelja in enega od prvakov hrvaškega ilirizma Ljudevita Gaja. O vsakoletnem srečanju pesnikov na prireditvi Vrazova Ljubica poročamo v rubriki Kulturna obzorja.

Posredovanje za zaščito spomenika

Zahvaljujoč ostremu in budnemu očesu predsednika SSNM MZ Darka Šonca, ki je opazil da Vrazova spominska plošča nevarno »štrli« s stavbe, smo preprečili nadaljnje poškodovanje spomenika. Nemudoma smo poklicali, potem pa tudi pisali Mestnemu zavodu za zaščito kulturnih spomenikov. Ta je ugotovil, da je plošča v izrazito slabem stanju in da so klini, s katerimi je pričvrščena, izvlečeni iz zidu. Pristojnemu mestnemu uradu za prostorsko ureditev in izgradnjo Zagreba je naložil nujno sanacijo in obnovo spominske plošče.

Agata Klinar Medaković 🇺🇦

Šopek

Druženje ustvarjalnih, spretnih in pozitivnih ljudi v Pulju

Ustvarjalke Šopka smo 5. maja v Pulju doživele kreativen in posebej lep in družaben dan: na povabilo tamkajšnjega društva Istra smo za puljske prijatelje pripravile kreativno delavnico in predstavile naše izdelke.

Tistega dne smo se že ob pol sedmih zbrale v Slovenskem domu in vse pripomočke znosile v minibus, ki je osmerico šopkovk popeljal v Pulj. Potovanje je bilo prijetno, kavico smo spile na Vratih Jadrana, in takoj nadaljevale pot, saj smo začetek delavnice napovedale za 12.30. uro.

Izjemno zanimanje in hitro učenje

Po prihodu v Pulj in lepem sprejemu naših prijaznih gostiteljev smo na kratko poklepetale, nato pa se lotile dela. Bile smo res prijetno presenečene nad zanimanjem - udeleženk delavnice je bilo več kot smo pričakovale. Potrudile smo se, da smo jim v dveh urah kar najbolj predstavile večino izdelave šopkov, kako lahko iz preprostih materialov, iz sadežev narave

Kreativka zagrebškega Šopka Hedvika Čeranić s kolegico Ljiljano Latković iz SKD Istra iz Pulja (z leve). Foto: SD

in papirnatih cvetlic izdelamo lepe šopke. Puljske kolegice so z velikim zanimanjem

spremljale predstavitev, nato pa neverjetno hitro in spretno same nadaljevale delo. Rezultat so bili lepi šopki, ki smo jih skupaj izdelale.

Krasno kosilo, s katerim so nas pogostili, je bilo odlična priložnost za druženje. Ker v SKD Istra prav tako deluje kreativna delavnica, smo imele kar veliko skupnih tem za pogovor.

Po kosilu smo v galeriji društva pripravili razstavo, ki je bila popoldne odprta za obiskovalce. Predsednica SKD Istra Danica Avbelj nas je toplo predstavila občinstvu, izrazila je zadovoljstvo nad uspešno delavnico in poudarila, kako koristna so takšna srečanja slovenskih prijateljev na Hrvaškem.

Stanka Novković 🇺🇦

Ogled Zagreba s slovensko vodičko

Zagrebska turistična skupnost je za mestni praznik 31. maja prebivalcem in obiskovalcem podarila brezplačne vodene ogled mesta. Članica Slovenskega doma Marjeta Trkman Kravar nas je na ogled znamenitosti popeljala v slovenščini.

Pred Turističnim informativnim centrom na Trgu bana Jelačića se nas je zbralo sedem. Naša izkušena turistična vodnica nas je opremila z lectovimi srci okrog vratu, nato pa smo se odpravili na našo turnejo in odkrili veliko novega. Izkoristili smo priložnost in obiskali Hrvaško akademijo znanosti in umetnosti (HAZU), ki je imela dneve odprtih vrat. Ustanovitelj akademije je bil Josip Juraj Strossmayer.

Videli smo veliko zanimivega: razstavo hrvaškega izumitelja padala Fausta Vrančića, dragocene umetnine v Strossmayerjevi galeriji, knjižnico, sobo hrvaških nobelovcev Lavoslava Ružičke in Vladimirja Preloga in na koncu Kabinet grafike HAZU in razstavo grafika Ivice Šiška.

Bilo je zanimivo in poučno pa je čas hitro minil. Upam, da bo naslednje leto naša skupina še večja.

Cvijeta Pandol

Ogled Zagreba z Marjeto Trkman Kravar (prva z leve). Foto: Nino Lah

Jeseni nas je razveselila novica, da je **Marjeta Trkman Kravar** postala dobitnica prestižne nagrade Maslačak znanja (Regrat znanja) za leto 2016. To nagrado na Hrvaškem podeljujejo za posebne dosežke v vseživljenjskem učenju. Res si je zaslužila to nagrado! Čestitke! (cp)

Tekmovanje v prijateljskem vzdušju

Drugič zapored sem dobil povabilo na srečanje slovenskih športnikov iz obmejnih dežel. Tokrat sem s seboj peljal mlajšega brata Rafaela Kotrleja, ki tudi trenira namizni tenis z menoj, da skupaj braniva barve Slovencev na Hrvaške. Bilo nama je v čast!

40. srečanje je potekalo v Ljubljani, med 17. in 18. junijem. Potek srečanja in sprejem sta bila čudovita. Imeli smo punco, ki je skrbelo za nas, nas spremljala in nam veliko povedala o prekrasni Ljubljani. Udeležencev je bilo veliko, najlepše pa

Patrik, Rafael in Krešo Kotrle ter Danijela Jovanović (z leve). Foto: JK

je bilo srečati prijatelje z lanskoletnega srečanja v Brežicah. Spoznali smo nove prijatelje in rivale iz Avstrije, Italije, Slovenije in Madžarske. Kvalitetno smo igrali in se izjemno lepo družili. Z nami je prišla tudi prijateljica **Danijela Jovanović**, ki trenira z nami. Pomagala je tako, da smo jo »posodili« rojakom iz Avstrije, zaradi bolezni ene od tekmovalk. Prav Danijela jim je prisluzila medaljo. Bilo je izjemno lepo. Hvala za priložnost, da sodelujemo na takem turnirju.

Hvala predsedniku **Darku Šoncu**, ki nas je podprl in prijavil. Hvala za vse, kar smo doživeli!

Patrik Kotrle

Izgnanci 1941–1945

Čustveno srečanje s pomini v brestaniškem gradu Rajhenburg

Tudi to pomlad smo se zagrebški izgnanci družili na letnem zboru, ob dnevu izgnancev smo obiskali prireditev v Ljubljani in Brestanici, nekaj pa se nas je odpravilo tudi na junijski pohod ob okupacijski meji NDH – Italija.

Ko smo spomladi pod delovanje Krajevne organizacije Društva izgnancev Slovenije (KO DIS) Zagreb potegnili črto, smo z veseljem ugotovili, da je sodelovalo precej članov Slovenskega doma, ki so postali naši pridruženi člani. Pohvalno!

Letni zbor KO DIS Zagreb

Zbrali smo se v soboto, 23. aprila ob 13. uri, in spet se je potrdilo, da je to najboljši čas za takšna srečanja. Poleg večine članov so prišli tudi gostje iz Slovenije, **Jožica Stezinar** iz DIS Čateža ob Savi ter **Karl** in **Anica Levak** iz Artič.

Delo v letu 2015 je potekalo v znamenju 50-letnice vrnitev iz izgnanstva. Udeležili smo se različnih prireditev, obisk izgnanske razstave na gradu Rajhenburg je bil poseben tudi po tem, da nas je s kosilom počastila **Marinka** z denarjem, ki

ga je za to namenila pokojna Katica Ulčar, naša članica in dobrotnica. Poročilo o delu in o finančnem poslovanju v letu 2015 smo soglasno sprejeli, prav tako načrt dela za letos, pri čemer smo predvideno udeležbo na spominskih pohodih zaradi finančnih omejitev preplovali.

Člani KO DIS Zagreb in gostje na druženju po letnem zboru. Foto: Jozefina Bogolin

Krajši kulturni program je pripravila in povezovala **Vasiljka Tovarloža**, nastopila sta še harmonikarja **Franc Rop** in **Bojan**

Zapustil nas je Eugen Franjković

V zagrebški bolnici Jordanovac je zaradi vnetja pljuč 12. junija 2016 umrl naš dolgoletni član Eugen Franjković. Od leta 2002 je kot pevec sodeloval v obeh naših zborih in bil redni obiskovalec vseh prireditev v Slovenskem domu.

Eugen se je rodil 6. maja 1924 v Podturnu pri Čakovcu. Bil je stalni član gledališča Komedija. Igral je v številnih nadaljevankah, najbolj znan je bil po vlogi gostilničarja Martina Škvorca v priljubljenih nadaljevankah Gruntovčani in Mejaši. Preden je leta 1970 dobil to vlogo, je bilo predvideno, da bo igral Dudeka, ki je pozneje pripadla Martinu Sagnerju. Režiser Ivo Vrbanić je na poti na snemanje sprejel Sagnerjevo razmišljanje, da bi bila zanj bolj ustrezna vloga Dudeka, za Eugena pa vloga Martina. Od Eugena smo se poslovili v Varaždinu, kjer je pokopan v družinski grobnici ob soprogi Adeli. Za njim žalujejo sin, trije vnuki, vnukinja, sedem pravnukov. Zadnja štiri leta, ko je bil v domu za ostarele, smo ga zelo pogrešali. (Poj) 🗨️

Slovo staroste slovenskega jadraltva

Malo po stotem rojstnem dnevu, 28. julija, je v Piranu umrl Mirko Bogić, starosta slovenskega jadraltva, po rodu Šibenčan. Zaljubljen v morje je tisoče in tisoče Slovencev naučil jadрати.

Rodil se je v Šibeniku leta 1916. Šolal se je na vojaški Akademiji, po vojni ga je poklicna pot pripeljala v Ljubljano. Tu je doštudiral geografijo in bil med letoma 1962 in 1976 kustos Zemljepisnega muzeja. Vsak prosti čas pa je posvetil morju in jadraniu, zanimali so ga vreme in vetrovi, poznal je vsak privez med Piranom in Šibenikom. Celim generacijam Slovencev je približal skrivnosti jadralnega športa. Že leta 1949 je v Ljubljani ustanovil Pomorsko brodarstvo, kjer je vodil jadrarno sekcijo, ta pa se je kmalu osamosvojila in postala Jadralni klub Ljubljana. Bogić je bil predsednik kluba 25 let, nato pa častni član. Sodeloval je na neštetihih regatah, več kot stokrat je bil zmagovalc. Napisal je veliko člankov in knjižnih del o Jadranu, jadraniu, plovbi. Pokopali so ga v družinsko grobnico na pokopališču Sv. Ane v Šibeniku. (jpt) 🗨️

Kovačić. Uvodoma smo slišali Oh, kako je dolga pot.

Ob tej priložnosti smo zbirali po evro za postavitev nove razstave na gradu Rajhenburg, za odsotne člane smo znesek poravnali iz članarine. Zbranih 39 evrov smo nakazali DIS-u.

Zbor se je končal s plesom in pogostitvijo. Žlahtno kapljico sta prispevala Slovenski dom in Jožica iz Čateža.

Oživljeni rajhenburški spomini

Na dan izgnancev 7. junija smo obiskali grad Rajhenburg, si ogledali razstave in spremljali mednarodno slovesnost na dvorišču nekdanjega največjega taborišča za izgon Slovencev. Poleg stalne razstave o slovenskih izgnancih 1941–1945 in razstave o nasilju nad slovanskimi narodi smo si ogledali tudi dokumentarni igrani film o usodi izgnanih Slovencev. Vodja muzeja Irena Fürst nam je podarila CD tega filma in obsežen razstavni katalog. Dalj časa smo se zadržali tudi v nekdanjih hlevih, obnovljenih s sredstvi DIS, kjer so razstavljeni predmeti, ki spominjajo na izgnanstvo. Na zidu so izpisana imena okoli dva tisoč umrlih v izgnanstvu, med njimi so tudi mama Ane Vrbanić ter oče in brat Slavka Kramarja. Kako

so srečanje s spomini doživeli naši člani, ki so še žive priče izгона, a so bili takrat otroci, si je težko predstavljati.

Spominski pohod ob okupacijski meji

Od treh spominskih pohodih smo se udeležili le enega, in še tega v majhnem številu, le šest ljudi. Izbrali smo nam najbližji pohod ob okupacijski meji med

NDH in Italijo iz let 1941–1943, ki je potekal 11. junija. Začel se je s prireditvijo pri spomeniku izgnancev v Veliki Dolini, kjer je donedavni predsednik KO DIS Jesenice Marijan Žibert imel čustven govor. Tudi na cilju pohoda ob piramidah, ki tam stojijo iz časa vojne in so označevale mejo, smo prisluhnili glasbi in recitacijam, druženje pa se je končalo z zakusko. (Kras) 🗨️

Izgnanci KO DIS Zagreb pred obnovljenimi hlevi na gradu Rajhenburg. Foto: Nino Lah

Druženje v Opatiji: kdo pravi, da trinajstica ni srečna številka?

Tradicionalno srečanje članov slovenskih društev na Hrvaškem, že trinajsto zapored, je tokrat potekalo v Opatiji. Grand hotel Adriatic je 1. oktobra pokal po šivih, ko ga je napolnilo skoraj štiristo rojakov iz vseh 16 slovenskih društev - od Varaždina do Osijeka, od Istre do Dubrovnika.

V imenu Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, ki je odlično poskrbela za skrbno načrtovanje, zahtevno usklajevanje in izvedbo srečanja, je zbrane nagovoril predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem **Darko Šonc**. Vnovič se je zavzel za še tesnejše sodelovanje, prepletanje vsebin ter izmenjavo in kroženje idej med društvi. Navzoče sta pozdravila tudi veleposlanica

dr. **Smiljana Knez** in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu **Gorazd Žmavc**. Kulturni program, ki ga je povezovala **Eva Ciglar**, so vrhunsko izpeljali pevci in plesalci iz sedmih slovenskih društev. Navdušili so dvorano! Veselo druženje rojakov ob plesu ter zvokih slovenskih in hrvaških melodij ansambla Florijan je trajalo do poznih večernih ur. (akm) 🇺🇦
Vse foto: Istog Žorž

Nagovor ministra Gorazda Žmavca.

Srečanje smo ovekovečili s skupinsko fotografijo, čeprav ob tolikšnem odzivu niti najširši fotografski objektiv ne bi ujel vseh udeležencev.

Dvorana opatijskega hotela je bila polna do zadnjega kotička in je skoraj pokala po šivih.

Srečanje je bilo odlična priložnost za sproščen klepet in tudi poglobljene pogovore o prihodnosti. Na sliki: minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, veleposlanica dr. Smiljana Knez, predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc in sekretar na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak (z leve).

Plesalci folklorne skupine umaške Ajde so se urno, pogumno in spretno zavrteli na odru.

Pevke in pevci splitskega Triglava so vzneseno zapeli pod taktirko Tatjane Kurajjice.

Koliko veselih zvokov je iz strun, tipki in mehov izvalil glasbeni kvartet buzetske Lipe!

Mešani pevski zbor reške Bazovice je zapel pod vodstvom Zorana Badjuka.

Nastop puljskega Encijana z zborovodjo Paolo Stermotič so dopolnili klavirski in kitarski zvoki.

Odličen narodnozabavni ansambel Florijan je poskrebil za prešerno razpoloženje, obilico smeha, petja in plesa.

Nastop Prešernovk iz Šibenika pod vodstvom Danke Oreb Jajac.

Nastop MePZ Slovenski dom iz Zagreba s harmonikarji Francom Romop, Bojanom Kovačičem in zborovodjo Ivico Ivanovičem (z leve).

Reka

Slovo od Alojza Usenika, reške gledališke legende

Foto: Istog Žorž

V domu upokojencev v Viškovem pri Reki je 12. julija v 85. letu starosti umrl legendarni reški gledališčnik Alojz Usenik, dolgoletni priljubljeni inšpicient HNK Ivana pl. Zajca in vodja dramske skupine društva Bazovica.

Alojz Usenik je gledališko pot začel v Kopru, v Gledališču slovenskega Primorja. Ko so to ustanovo leta 1957 zaprli, se je že naslednje leto zaposlil v HNK Ivana pl. Zajca, kjer ostaja zapisan kot »dobri duh reškega teatra«. Na njegovem odru je odigral tudi vrsto manjših vlog, oktobra lani pa v posebnem programu ob 130-letnici gledališke stavbe z duhovitim obujanjem spominov še zadnjič nasmejal občinstvo.

En človek, celo gledališče

Alojz Usenik je bil gotovo najbolj znan rojak z Reke, na Kvarnerju, v Gorskem Kotarju in širše, pri slovenskih društvih na Hrvaškem ter v Sloveniji, predvsem na Bistriškem. Kot vsestranski gledališčnik in zanesenjaški ljubitelj odra in slovenske besede je bil zaslužen za dolgoletno in uspešno dejavnost dramske skupine društva Bazovica. Bil je igralec, režiser, organizator in njen vodja, zaslužen za stotine nastopov, uprizoritev in gostovanj po nekdanji skupni državi, v Sloveniji, zamejstvu in tudi tujini. Za svoje delovanje je prejel več hrvaških in slovenskih priznanj in nagrad, leta 2003 tudi Severjevo nagrado, prvič podeljeno v zamejstvo. Društvo se mu je leta 2012 zahvalilo z izdajo monografije avtoric **Barbare** in **Kristine Riman** z naslovom, ki ga lepo opisuje – En človek, celo gledališče. O njem je bil leta 2013 posnet tudi dokumentarni film *Lojzov teater*, ob odprtju istoimenskega poletnega gledališča na prostem v njegovi rojstni Krvavi peči na Dolenjskem. Njegovo osebnost in neutrudno gledališko dejavnost je večkrat obširno predstavil reški dnevnik *Novi list*, nazadnje 14. julija z nekrologom *Resnični »dobri duh reškega teatra«* in 31. julija v prilogi *Primorski Novi list* z naslovom *Lojze je bil duša predstave*.

Od Alojza Usenika smo se rojaki poslovili na reškem pokopališču Kozala 15. julija, s pesmijo mešanega pevskega zbora in poslovnimi besedami predsednika KPD Bazovica **Zvonimirja Stipetića**, reško gledališče HNK Ivana pl. Zajca pa z nekrologom na spletni strani, z naslovom *Adio, dragi naš Lojze*

Marjana Mirković za Sopotja, september 2016 🍀

Za Ajdin peti rojstni dan - nepozabno kulturno doživetje

Peto obletnico delovanja je Slovensko kulturno društvo Ajda Umag proslavilo 14. maja v dvorani POU Ante Babić. Pred več kot 150 člani, gosti in prijatelji sta v nepozabnem kulturnem programu nastopila vokalna skupina Ajda in MePZ Triglav Split.

Uvodoma je kratek film ob zvokih slovenskih zelenih melodij spomnil na pomembne dogodke iz petletne zgodovine društva, nato pa so na oder stopile članice vokalne skupine Ajda in zapele pesem Ajdov cvet. Po pozdravnih besedah - Irena Blažič je navzoče nagovorila v slovenščini, Danica Bojković pa v hrvaščini in italijanščini - je sledila skladba Lipa zelenela je, ki so jo pevke Ajde prvič zapele v štiriglasju. Naslednjo pesem Pri farni cerkvi so posvetile gostom iz Splita in njihovemu predsedniku Cvetu Šušmelju. V prvem delu svečanega koncerta smo prisluhnili še trem pesmim: Fantje po polj grede, Škrjanček in Ljubca povej. Irena Blažič je prebrala dve pesmi Ivana Minattija in Srečka Kosovela. Vmes pa smo prisluhnili pomembnim govornikom.

Ajda se ima s čim pohvaliti!

Predsednica društva Danica Bojković je s ponosom opisala petletno pot društva s 180 vpisanimi člani, med katerimi jih polovica aktivno deluje, plačuje članarino in obiskuje dogodke. Za denarno in drugo podporo se je zahvalila Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Mestni občini Umag in Svetu za nacionalne manjšine RH ter vsem, ki z veseljem sodelujejo v Ajdi. Najbolj prepoznavna je istoimenska pevska skupina, ki se je uveljavila v kulturnem življenju Umaga in okolice, nastopala pa je tudi drugod po Istri, v Sloveniji in BiH. Lahko se pohvali tudi z gostovanjem v živo v oddaji Dobro jutro Televizije Slovenija. Nič manj pridne niso članice kulinarčne sekcije, ki vsak dogodek obogatijo s slovenskimi

Članice kulinarčne sekcije so pripravile odlične slovenske dobrote.

dobrotami, in literarne sekcije, ki redno poročajo o dogajanju, tudi na spletnem portalu Slovenci v sosednjih državah, ki ga pripravljajo v RTV Koper Capodistria.

Tudi priredite ob petem rojstnem dnevu so

Danica Bojković, Floriana Bassanese Radin in vokalna skupina Ajda (z leve).

v celoti pripravile članice - tudi kratki film, vabila, plakate in katalog. »Zato je kakšno napako treba kar spregledati, saj gre za ljubiteljsko delo,« je dejala predsednica.

O neprecenljivi vlogi društva Ajde za ohranjanje slovenstva in razvijanje večkulturnosti na umaškem območju so v pozdravnih besedah spregovorili slovenska veleposlanica na Hrvaškem dr. Smiljana Knez, tajnik Urada Vlade RS za Slovence

v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak, predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem in predsednik zagrebškega Slovenskega doma Darko Šonc ter umaška podžupanja in predsednica Italijanske skupnosti Fulvio Tomizza iz Umaga Floriana Bassanese Radin. V občinstvu je bilo še veliko pomembnih gostov, med njimi glavna tajnica Združenja slovenske izseljenske matice iz Ljubljane Jasmina Ilić, umaški podžupan Niko Čančarević, predstojnik Oddelka za družbene dejavnosti Slaviša Šmalc, ravnateljica POU Ante Babić Ana Pelko, vodja kulture POU Sanja Benčić ter predstavniki slovenskih kulturnih društev iz Lucije, Pulja, Poreča, Labina in predstavniki drugih manjšin z območja Umaga.

Velika dejanja »majhnih« društev

V drugem delu koncertnega večera so na oder s pesmijo Oj, Triglav moj dom... stopili pevci MePZ Triglav Split, ki že 19 let deluje pod dirigentsko palico prof. Tatjane Kurajice. Izvedli so raznovrsten in bogat program dvanajstih pesmi, v intermezzu pa je par v narodnih nošah odplesal valček. Navdušili so vse prisotne in poželi velik aplavz.

Po koncu odrskega programa so si obiskovalci ogledali razstavo čipk in akvarelov splitskih umetnikov ter se družili ob bogati zakuski. Čestitke so prihajale še naslednje dni. Darko Šonc je v pisni čestitki posebej pohvalil sproščeno in prijetno vzdušje ter bogato obloženo mizo, ki so jo pripravile članice društva. »Vaša proslava je potrditev, da tudi 'majhna' društva lahko pripravijo izreden dogodek, če obstajajo dobra ideja, močna volja in želja,« je še zapisal.

Danica Bojković

Marija Langer, Darko Šonc, Cvetu Šušmelj (z desne). Vse foto: Ajda

Danica Bojković: Edino, kar manjka, so mladi

Danica Bojković je na čelu umaškega društva Ajda od lanskega maja, njegova sopotnica pa že od prvih korakov leta 2011. Je prava Istranka: rojena v Portorožu, izšolana v Umagu in Bujah. Po študiju in diplomu iz anglistike in romanistike v Ljubljani se je vrnila v Umag, kjer je že 25 let uspešna podjetnica v turizmu in trgovini.

Danica Bojković. Foto: Ajda, Umag

»Na ustanovni skupščini Ajde 12. maja 2011 sem vodila delovno predsedstvo in uspešno izpeljala ustanovni dogodek. Predsednica društva je postala **Vlasta Grgić**, po njenem odstopu pa **Lili Paulić**, vendar smo društvo do naslednje redne volilne skupščine praktično vodili člani predsedstva,« o porodnih krčih društva pripoveduje Danica Bojković.

■ **V katere dejavnosti ste usmerili vaše moči?**

- V ospredje bi postavila štiri dogodke, ki jih pripravimo vsako leto. Ob Prešernovem dnevu v goste povabimo kakšnega priznanega slovenskega literata, ob obletnici društva v mesecu maju našim članom in someščanom podarimo slavnostni koncert naše vokalne skupine, na katerega povabimo pevske zборе od drugod. Ob dnevu slovenske in hrvaške državnosti pripravimo čezmejno srečanje slovenskih kulturnih društev z slovenske, italijanske in hrvaške Istre, na katerem se zbere 300 do 350 ljudi. Najpomembnejši pa so Dnevi slovenske kulture v Istri, tradicionalno vsak tretji teden oktobra, ko se v istrskih krajih, kjer delujejo slovenska društva, odvijajo kulturni dogodki - literarni večeri, razstave, koncerti, filmi, gledališke ali baletne predstave... Tako lahko vsaj delček slovenske kulture, na katero smo tako zelo ponosni, približamo ne le našim članom ampak tudi ostalim Istranom.

V društvu deluje kar nekaj sekcij - za vsakega člana se najbrž nekaj najde?

Naša vokalna skupina Ajda poje stare slovenske ljudske pesmi, ki so jih pele naše matere, babice, prababice. V kulinarični sekciji ohranjamo spomin na tipične slovenske jedi in sladice, ki jih postrežemo po vsaki naši prireditvi. Literarna sekcija o vsakem dogodku poroča v lokalne časopise ter zagrebški Novi odmev in puljsko Mavrico. Slovensko besedo ohranjamo tudi s tečaji slovenskega jezika, zbiranjem in branjem knjig. Knjižnicama v Umagu in Novem Gradu smo podarili skupaj 150 knjig za slovenski knjižni kotiček, dostopne so vsem, ki jih zanima slovenska književnost. Pred kratkim smo ustanovili folklorno skupino pod vodstvom izkušene plesalke **Evelin Semeši**, ki je takoj začela vaditi za prvi nastop na vseslovenskem srečanju 1. oktobra Opatiji. Skrbimo za družabnost, enkrat na leto se odpravimo tudi na strokovno potovanje v Slovenijo.

Društvo šteje 180 članov, polovica jih je aktivnih. Kje se srečujete?

Svoj kotiček smo od Mestne občine Umag - Umago dobili v uporabo že po dveh letih delovanja, v samem središču mesta, na voljo pa so nam tudi številni občinski prostori - od knjižnice do gledališča. Ko smo letos proslavili petletnico delovanja in ob tem izdali katalog z omembo pomembnejših uspehov, se je potrdilo, da se imamo s čim pohvaliti. Našli smo svoj prostor ne le v kulturnem življenju Umaga in okolice, ampak tudi širše v Istrski županiji, v nekaterih delih Slovenije, celo v Bosni in Hercegovini. Edino, kar res

manjka, so mladi člani, ki bi popestrili naše delo. Premišljujemo, kako jih pritegniti. Klasične dejavnosti mladih ne zanimajo, domisliti moramo kakšen »on-line način«. Tudi povezave s podjetništvom, za kar se zavzema pristojni slovenski minister **Gorazd Žmavc**, bi bile morda prava pot.

Zavedate se, da je ohranjanje jezika v mlajših generacijah nadvse pomembno.

Septembra smo opravili ankete po osnovnih in srednjih šolah o zanimanju za učenje slovenskega jezika. Želimo si, da bi v šole uvedli dopolnilni pouk slovenščine po tako imenovanem modelu C, ki vključuje tako učenje jezika kot spoznavanje slovenske kulture.

Delovanje Ajde je opaženo tudi v medijih, vse do Ljubljane.

Naše aktivnosti redno spremlja RTV Koper Capodistria, in o njih poroča na portalu za manjšine. Junija lani smo gostovali v oddaji slovenske nacionalne televizije Dobro jutro Slovenija, letos septembra pa nas je obiskala televizijska ekipa z novinarko **Ireno Shyama Hlebš**. Posneli so nekaj intervjujev - z menoj, **Moniko Vračar** in **Slavišo Šmalcem**, vokalna skupina Ajda je zapela šest slovenskih ljudskih pesmi, kulinarična skupina pa pripravila razkošno pojedino: ajdov kruh z orehi, ričet, žgance, pehtranovo potico, gorenjske krape, jabolčni zavitek, janeževe upognjence, orehovo potico ... Ekipa je bila navdušena. (v.s.i.) 🗨

Spoznavanje Benečije in Posočja

Konec aprila smo člani SKD Ajda Umag obiskali rojake v italijanskem zamejstvu. Kljub slabi vremenski napovedi se nas je na tradicionalnem izletu Spoznavaj svojo domovino zbralo za poln avtobus in dobra volja je odgnala dežne kaplje, tako da smo dežnike odprli šele na izviru Soče, kjer pa je pravzaprav rahlo naletaval sneg. V Špetru nas je sprejela predstavnica Inštituta za slovensko kulturo **Marina Cernetig** in nas odpeljala v Muzej SMO - Slovensko multimedialno, ki je bil urejen z evropskimi sredstvi, kot pričevalec kulturnega in krajinskega bogastva tega območja.

Prenočevali smo v lepo urejenem gostišču Jazbec v Idrskem, kjer so nam poleg odlične hrane ponudil tudi pravo večerno zabavo s plesom, mi pa smo vsi skupaj prepevali še dolgo v noč. Drugi dan smo se z odličnimi vodiči sprehodili skozi Kobariški zgodovinski muzej, ki ohranja in raziskuje dediščino prve svetovne vojne, še posebno soške fronte. Pred slovesom smo se odpeljali ob smaragdno-zelenem toku reke Soče proti njenemu izviru. Najpogumnejši in najbolj poskočni so plezali prav do vrha. (Irena Blažič) 🗨

Pulj

Ko v Istri odzvanjajo milozvočne citre ...

V puljskem društvu Istra smo v začetku julija že peto leto zapored s posebnim zadovoljstvom spremljali citrarski koncert. Zaigrali so udeleženci poletne citrarske šole, ki jo organizira in vodi priznan slovenski citrar prof. Peter Napret.

In kako je prišlo do tega sodelovanja? Društvo je pred leti kupilo citre, nekdanje zelo razširjeno glasbilo v Sloveniji, predvsem na podeželju. Željo, da bi se zvoki citer udomačili tudi pri nas, smo prek Slovenskega citrarskega društva prišli v stik s prof. Petrom

Napretom, ki je pri nas organiziral poletno citrarsko šolo. Zbralo se je pet, šest odraslih članov društva, ki so se navdušili za igranje citer. Ideja je bila, da vsakdo pozneje sam nadaljuje z vajami. Žal je prvotno navdušenje nad lepoto in milozvočnostjo citer dokaj hitro splahnelo, saj je za gladko igranje potrebno veliko vztrajnosti, predvsem pa so nujne vsakodnevne vaje. Sodelovanje s prof. Napretom se je vseeno nadaljevalo: naslednje leto so v Pulj prišli njegovi učenci iz Slovenije, na izpopolnjevalno poletno šolo. Vadili so v prostorih društva, pouku pa so

Sestrice Košir: Karmen, prof. Peter Napret, Karla in Lana. Foto: Bojan Bukovnik

se pridružili tudi kandidati iz našega društva. Po zaključku se vsako leto organizira koncert. V društvu tli velika želja, da bi se ustalila citrarska sekcija predvsem z mladimi člani.

Poreč

Vpijanje lepot Slovenije

V želji, da bi spoznali še en delček naše lepe Slovenije, smo se 7. maja odpravili na ekskurzijo na Gorenjsko: obiskali smo Arboretum Volčji potok in Veliko planino.

Letos je slabo vreme naredilo kar precej škodo v arboretumu, nekaj dni je bil celo zaprt. Med našim obiskom pa je vse cvetelo. Med sprehodom smo občudovali razkošne barve, s katerimi so se bahali tulipani, rododendroni in ostale cvetlice. Poleg cvetočih poljan različnega sezonskega cvetja smo si lahko ogledali tudi poučno zbirko dinosavrov.

Iz Volčjega potoka smo se napotili proti Veliki planini, in upali da se vreme ne bo pokvarilo, saj smo želeli z gondolo na vrh. Želja se nam je uresničila. Bilo zares prekrasno doživetje, saj je razgled prečudovit, nekateri pa so se tudi prvič peljali v gondoli. Velika planina je zares prav posebna lepota. Četudi nas je malo zmočil dež, smo resnično uživali.

Po premoru za kosilo smo se odpeljali še do Kamnika in si ga na kratko ogledali.

Miriam Pran

Člani Oljke na Veliki planini: Foto: Oljka, Poreč

Split

Otroci nastopili v Državnem zboru, čipkarice sodelovale v megaklekljanju

O dveh izstopajočih dogodkih minulega poletja poročajo iz splitskega Triglava: o sodelovanju učencev pouka slovenščine Kekcev na proslavi ob 25-letnici državnosti Slovenije in o sodelovanju petih klekljaric na mednarodnem festivalu v Ljubljani.

Uspešen nastop v družbi z mladimi rojaki iz sosednjih držav in predsednikom Borutom Pahorjem. Foto: DZ

Na povabilo predsednika Državnega zbora **Milana Brgleza** in slovenskega veleposlaništva v Zagrebu so najmlajši člani Triglava pod mentorstvom **Vere Hrge** 24. junija nastopili na slovesnosti ob dnevu državnosti v Ljubljani. Na slavnostni seji v Državnem zboru so **Yasmine, Leona, Paola, Lori, Marin, Jerko** in **Jakov** skupaj z vrstniki iz Italije, Avstrije in Madžarske pod vodstvom dirigenta **Matjaža Barbe** odpeli državno himno. Ob koncu slovesnosti sta **Marin Bilić** in **Lori Slišković** hudomušno povedala Godarijevo Če dedek ne zna

pripovedovati pravljic ter požela ogromen aplavz. Ob tej priložnosti so se otroci srečali s Slovenijo na zelo poseben, bogat in imeniten način. Zagotovo tega ne bodo nikoli pozabili.

Kakšen dan, kakšno doživetje!

Med obiskom v Ljubljani nas je v predsedniški palači sprejel predsednik države **Borut Pahor**. Izročili smo mu mapo z risbami, ki smo jih izdelali pri pouku in monografijo Splita **Ive Pervana** - darilo Mesta Splita. V parlamentu nas je sprejel predsednik državnega zbora dr. Milan Brglez. Tudi zanj smo pripravili darilo. Posebno vznemirjenje

Slovenski citrarski kvartet na nastopu v Pulju. Foto: Nevio Doz

Izjemno zanimanje za koncert

Avgusta letos je organizator prvega puljskega Festivala klasične glasbe v programu vključil koncert Slovenskega citrarskega kvarteta v sestavi **Anja**

Veršec, Janja Brlec, Tomaž Plahutnik in Peter Napret, ki kvartet tudi vodi. Bilo je posebno zadovoljstvo, ko smo v galeriji C8, kje se je odvijal koncert, uzrli neverjeten prizor: prostor je bil

poln do zadnjega kotička, vsi sedeži so bili zasedeni, veliko poslušalcev je stalo. Kvartet je izvedel širok spekter raznovrstne glasbe, od klasičnih skladb Mozarta, Praetoriusa in Vivaldija... do jazza in filmske glasbe iz slovenske uspešnice Cvetje v jeseni in znanega filma Tretji človek. Nastopajoči so z mojstrstvom navdušili publiko, ki je s toplim aplavzom nagradila vsako izvedbo in na koncu izprosila še bis. Regionalni dnevnik Glas Istre je o koncertu objavil obširen članek s fotografijami, med drugim je bilo zapisano: »Repertoar je bil zahteven, a je izvrstnim glasbenikom uspelo prikazati ljubek, lirski in vznesen zvok citer ter njihovo primernost za najrazličnejše skladbe.«

Klaudija Velimirović 🇺🇸

je med splitskimi otroki zavladalo, ko nas je prišel pozdraviti sve-tovalec v uradu hrvaške predsednice **Kolinde Grabar Kitarović**, ki je bila na obisku v Sloveniji.

Po nastopu mi je prva svetovalka na slovenskem veleposla-ništvu v Zagrebu **Kristina Kliner** napi-sala: »Iskrene čestitke, Splitsčani ste, rasturili! Državni zbor, aplavz je povedal vse. Bravo otroci!«

Po celodnevni naporih in napetostih prav nihče ni pomislil na spanec. Podali smo se v nočno Ljubljano. Zajel nas je utrip prazničnega večera, bogat ognjemet z gradu je dal mestu še poseben pečat.

Naslednji dan nas je na poti domov v Turnju, kamor smo odpeljali Jerka, čakalo presenečenje. Babica **Jasmina** nam je pripravila čudovito kosilo. Vse domače. Vse z vrta. Iskrena hvala **Jasmina, Mojca**.

Ob vrnitvi v Split lahko zapišem: Tako se gradijo mostovi, tako se vzgajajo mlade generacije. Tako se pletejo, negujejo, zalivajo korenine. (Vera Hrga)

Naš razstavni prostor. Foto: Katica Kaštelan

Na ljubljanskem mega klekljanju 980 ustvarjalcev

Na 17. mednarodni čipkarskih festival v Ljubljani, ki se je začel 23. junija, se je odpravilo pet splitskih klekljaric: **Katica Kaštelan, Jana Čaleta, Milica Topić, Višnja Delić** in **Dragica Marinović**. To je bila priložnost za predstavitev in ogled najboljših čipk sveta, pa tudi za razumevanje, zakaj je tako lepo ljubiti klekljano čipko in se učiti o njej.

Okrog petih popoldne smo vzele svoje blazine in cekarje ter s priborom odšle proti Prešernovem trgu, kjer je potekalo mega klekljanje. To je bila novost na kongresu. Do osmih zvečer je bilo mogoče občudovati delo Japonk, Južnoafričank, Kitajk, čipkaric z Nove Zelandije, Avstralije, iz Amerike, Južne Amerike, od povsod. Po uradnih podatkih je sodelovalo 980 klekljaric in klekljarjev iz 23 držav z vseh petih kontinentov.

Naša razstava odlično obiskana

Ob robu generalne skupščine in kongresa Mednarodne organizacije za klekljano in šivano čipko OIDFA so bile na stojnicah Gospodarskega razstavišča na ogled stvaritve iz sodelujočih držav.

Ruska stojnica je bila proglašena za najlepšo. Jeleni in številne prečudovite snežinke

Mega klekljanje. Foto: Katica Kaštelan

iz bele čipke na modri podlagi so bili ledena pravljica. Belgijke so delale rdeče make, Čehinje morske motive, Angležinje skodelice za čaj, Američanke zvezdice, Švedinje imena skupin in pesmi njihovih predstavnikov na Evroviziji, Avstrijke Schneeberg čipke, Avstralke rdeča srca, Maltežanke svojo tradicionalno čipko z malteškim križem, Japonke žerjave s sporočili iz Hirošime in Nagasakija.

Naša razstava je bila odlično obiskana, kar je razvidno iz komentarjev v knjigi vtisov. Enako številni so bili moški in ženske, vse starostne skupine od otrok do devetdesetletnic, ljudje v invalidskih vozičkih - vsi so si prav skrbno ogledali vsak kotiček razstavnih prostorov.

Iz Avstralije so s skupino prišle tudi tri čipkarice, ki so imele čez 90 let. Naravnost neverjetno. Vsakokrat, ko smo jih srečale, smo se z nasmehom spogledale in pomislile na nekatere naše čipkarice, ki so tožile, da zaradi starosti in slabega počutja ne morejo potovati v Ljubljano. To je bila prva stvar, ki smo jo povedale po vrnitvi v Split, in sporočilo vsem, da nič ni pretežko, če imaš nekaj rad. (Katica Kaštelan) 🇺🇸

Tradicionalna likovna in manjšinska prireditve

Cilj majske likovne kolonije v Sv. Filipu in Jakovu je bil dosežen: sodelovalo je enajst slikarjev amaterjev iz slovenskih društev na Hrvaškem in iz Slovenije. Moto letošnjega ustvarjalnega druženja: Od doma... do doma.

Na 9. likovni koloniji so sodelovali: **Nada Pia Bajlo**, **Marija Ivoš** in **Majda Radović** iz Zadra, **Zrinka Majica** iz Sv. Filipa in Jakova, **Adica Dobrić Jelača** in **Stanka Novković** iz Zagreba, **Lenka Zaviršek** in **Ivan Kosmos** iz Splita, **Neva Pibernik Stančić** iz Pulja, **Boža Jambreč** iz Novega mesta in vodja kolonije **Jože Arzenšek**, ki od leta 1983 živi v Turnju. Večina sodelujočih ima bogate umetniške življenjepise, neštetokrat so razstavljali samostojno ali na skupnih razstavah v večjih mestih Hrvaške, Slovenije in drugje po Evropi, še posebej v Nemčiji, je povedal Arzenšek na otvoritvi razstave – tudi tokrat so bila likovna dela, ki so nastala na koloniji, razstavljena v hotelu Alba.

Slišati slovensko besedo!

»Slovenska druženja nam veliko pomenijo, kar se občuti tudi v vzdušju, ki nastane ob takšnih dogodkih,« je dejala predsednica društva Lipa **Darja Jusup**. Ena od članic je povedala, da vedno rada pride že samo zato, da sliši slovensko besedo. Teh pa je bilo veliko, tudi v bogatem kulturnem programu.

Svoje pesmi sta recitirali članici društva **Andreja Malta Jezeršek** in **Marija Ivoš**. S spletom narodnih pesmi in plesov je nastopilo dvajset članov folklorne skupine KUD Sv. Ivan z otoka Vira, pod vodstvom **Helene Budija Škorić**. Za popestritev je z izjemnim nastopom poskrbela vsestranska ustvarjalka **Adica Dobrić Jelača**: izvedla je nekaj slovenskih ljudskih pesmi. »Adica ima dolgo glasbeno kariero, nekatere pesmi so prav po zaslugi njenega talenta postale hit,« je dejal **Jože Arzenšek**. (Darja Jusup)

Dan kulturne različnosti

Še ena tradicionalna prireditev se je odvila v prvih poletnih dneh: 4. junija je v Zadru potekal že enajsti dan kulturne različnosti, in tudi tokrat, že enajstič torej, so sodelovali člani Lipe. V pripravi nastopa je sodelovala tudi predstavnica slovenske manjšine v Zadrski županiji **Rafaela Štulina**. Prireditve je organizirala

Udeleženci 9. likovne kolonije Maj 2016 Turanj.

Koordinacija narodnih manjšin, ki prebivajo v Zadru. Sodelovale so albanska, bosanska, srbska, madžarska, makedonska, italijanska, slovenska, češka, slovaška in poljska manjšina.

Program je potekal na Trgu petih vodnjakov v zgodovinskem jedru mesta, na zadrskem polotoku. V pozdravnem govoru je zadrski župan **Božidar Kalmeta** poudaril, da Zadar spoštuje in ceni raznolikost manjšin, ki s svojo kulturo bogatijo družbeno življenje Zadrske županije. Med obiskovalci je bil tudi predsednik Zveze slovenskih društev Hrvaške **Darko Šonc**, ki je pohvalil pridne člane in članice Lipe.

Spet je dišalo po domačih krajih

Slovenci smo se predstavili s polno stojnico slovenskih tradicionalnih jedi. Članice Lipe so obiskovalcem ponudile domače klobase s Koroške, sirne namaze iz Savinjske doline, kar nekaj vrst domačega kruha, potice iz vzhajanege testa, pehtranovo, makovo, rožičevo, sirovo, in prekmursko gibanico. Med raznovrstnimi keksi in rogljički je bilo največ zanimanja za posebnost slovenske stojnice – janeževe upognjence.

V kulturnem programu je sodeloval tamburaški orkester KUD Otona Župančiča iz Artič. Pod vodstvom prof. **Dragutina Križaniča** so izvedli venček Avsenikovih pesmi in navdušili publiko z izvedbo dalmatinske pesmi *Kratki susret*, s solistko prekrasnega glasu **Elizabeto Križanič**.

Goste iz Slovenije smo popeljali na strokovni ogled Zadra in mestnih

znamenitosti. Morskih orgel žalost niso slišali, ker je prav takrat potekalo letno popravilo. (Katarina Bezić) 🇺🇦

Nastop otrok iz KUD Sveti Ivan, otok Vir.

Vesetje na slovenski stojnici.

Ogled stvaritev na likovni koloniji.

Vse foto: Velimir Brkić

Barbari Antolić Vupora nagrada Varaždinske županije

Na slovesnosti ob dnevu Varaždinske županije 8. septembra, ki je potekala v HNK Varaždin, je Barbara Antolić Vupora prejela nagrado za izjemne dosežke. Nagrado ji je podelil župan Varaždinske županije Predrag Štromar.

Ob županijskem prazniku so podelili številne nagrade. Barbara Antolić Vupora jo je prejela za večletno uspešno delo na širšem področju družbenega delovanja, od gospodarstva in izobraževanja do kulture in varstva manjšin, za izvedbo številnih pomembnih projektov, med njimi projekta učenja slovenskega jezika v županiji, ter krepitev hrvaško-slovenskih odnosov.

Veliko dela, veliko dosežkov

Barbara Antolić Vupora je rojena v Celju, že več desetletji pa živi v Cestici. V Varaždinski županiji je pobudnica številnih slovensko obarvanih dogodkov, o katerih redno poročamo v Novem odmevu. Med najbolj prepoznavnimi so slovesnosti ob Prešernovem dnevu, čezmejni projekt 3M, ki je z evropskimi sredstvi pospešil pretok informacij ob reki Muri, prav zdaj varaždinsko društvo Nagelj

Barbara Antolić Vupora (četrti z desne). Foto: Krešo Đurić

sodeluje v še enem evropskem projektu, in sicer Barbara Celjska – Črna kraljica. Največji in najpomembnejši projekt za Slovence na območju Varaždinske županije je učenje slovenskega jezika in kulture ter od leta 2011 izvajanje pouka slovenščine za pripadnike manjšine.

Barbara Antolić Vupora je tudi dolgoletna predsednica Hrvaško-slovenskega društva prijateljstva Varaždin in članica Sveta Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Je lastnica Doma Svete Ane v Babincu; kot ravnateljica ustanove za ostarele družbeno odgovorno skrbi za oskrbo 73 varovancev.

Letošnja nagrada Varaždinske županije za izjemne dosežke ne bi mogla priti v boljše roke. Čestitamo!

Miroslav Marković 🇺🇦

Mladi zamejci

Kako so v Monoštru tkali nove vezi

V Monoštru na Madžarskem je od 8. do 9. julija potekala konferenca Povezujemo, ki jo je Mladinski svet Slovenije (MSS) pripravil v sodelovanju z Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS). Iz Hrvaške so se je udeležile tri rojakinje z Reke.

Namen konference je bil ohranjanje narodne, kulturne in jezikovne identitete ter spoznavanje in navezovanje stikov med tistimi mladimi Slovenci, ki živijo in so aktivni v Avstriji, na Madžarskem, Hrvaškem, v Italiji in Sloveniji. Konferenca je potekala v hotelu Lipa, kjer ima sedež Zveza Slovencev na Madžarskem in kjer so pred nedavnim ustanovili mladinsko organizacijo.

Skromna udeležba, energično delo

Z Reke smo sodelovale Natali Iskra iz društva EU korak ter vodja mladinske skupine in tajnica KPD Bazovica Ivona Novaković in Eva Ciglar. Konference se je lahko udeležilo 35 mladih iz društev in mladinskih organizacij, pa tudi posameznikov, ki jih tovrstno povezovanje zanima, ali jim koristi pri udejstvovanju na kulturnem, gospodarskem in izobraževalnem področju, pri prostovoljnem delu itn. Žal se je kvota udeležencev kljub brezplačni udeležbi in precej dobri promociji zapolnila le do polovice. Res pa je, da je bila letos organizirana prvič in se je izkazala kot dobra praksa, zato upamo, da preide v tradicijo. Program je bil zasnovan s poudarkom na aktivnem sodelovanju vseh udeležencev v vseh segmentih dobro načrtovanih aktivnosti, ki smo jih sooblikovali in

Minister Gorazd Žmavc (v sredini) z mladimi udeleženci mednarodne konference. Foto: MSS

izvajali udeleženci. Potek konference so vsebinsko usmerjali trije trenerji Bazena MSS in z metodami neformalnega izobraževanja uspešno spodbujali našo motivacijo. Prvi dan je konferenca potekala v treh modulih. Pri prvem smo se med seboj spoznali, v drugem odkrivali skupne izzive in težave mladih, ob tem pa ugotavljali razlike in podobnosti, iskali skupne rešitve in izmenjevali izkušnje. Na podlagi tega so se oblikovale tri skupine: dve z nalogo, pripraviti konkretna projektna predloga za prijavo na razpis Erasmus+ oziroma na podobne razpise, tretja skupina pa se je ukvarjala s pripravo priporočil, ki bodo naslovljena na USZS ali druge pristojne ustanove, ki lahko vplivajo na izboljšanje položaja mladih. V tretjem modulu smo nadaljevali in dokončevali delo. Ob koncu dne nas je obiskal minister Gorazd Žmavc, pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu. Drugi dan je vsaka skupina predstavila svoje delo, prav tako smo dopolnili ideje za priporočila. Sledila je še ocena aktivnosti s konstruktivnimi kritikami za nadgradnjo, analiza rezultatov, ugotovitev, idej in predlogov. Poučno, zabavno in uporabno konferenco smo končali s skupnim kosilom in se s krasnimi vtisi odpravili na pot proti domu.

Eva Ciglar za Sopotja, september 2016 🇺🇦

Poklon pomembni karlovški družini slovenskih korenin

Na pobudo Slovenskega doma Karlovec in ob podpori karlovških mestnih oblasti je bila 20. maja odkrita spominska plošča slovenski družini Jakil, ki je pomembno sooblikovala zgodovino in razvoj našega mesta.

Družina Jakil se je v Karlovec priselila pred 1. svetovno vojno iz Furlanije-Julijske krajine. Andrija Jakil je kupil tovarno kož, jo razširil in posodobil. Nato je leta 1920 ustanovil v Karlovcu veliko tovarno za čevlje in strojno razširil tudi na izdelovanje finega gornjega usnja; po vojni se je imenovala KIK, Josip Kraš, Kio. Sin Julij Jakil je bil pred drugo svetovno vojno pobudnik ustanovitve in prvi predsednik Gospodarske zbornice v Karlovcu. Spominsko ploščo sta svečano odkrila slovenska veleposlanica dr. **Smiljana Knez** in karlovški podžupan **Dubravko Delić**. Oba sta pozdravila prizadevanja za ohranitev spomina na pomembne Slovence v Karlovcu. O pomenu družine v gospodarskem in družabnem življenju Karlovca je govoril izjemen poznavalec mestne zgodovine in karlovške slovenske skupnosti dr. **Mirko Butković**.

Veleposlanica je ob tej priložnosti obiskala Slovenski dom Karlovec in se sešla s predsednico društva **Marino Delač-Tepšić**, ravnateljico knjižnice **Jasmino Milovčič** in vodjo slovenskega oddelka osrednje knjižnice za Slovence na Hrvaškem **Vedrana Kovač Vrana**.

Poklon knjigi – s knjigo in pohodom

V organizaciji Slovenskega doma in Vseučilišča Karlovec je bila 16. marca v Ilirski dvorani mestne knjižnice predstavljena knjiga dr. Mirka Butkovića *Svijet na raskrižju (Svet na razpotju)*, ki govori o znanosti, tehnologiji, religiji in ekonomiji. Predstavitve je povezoval dr. **Danko Plevnik**, sodelovala sta tudi recenzenta dr. **Lino Veljak** in **Mato Crkvenac**. Knjiga je pomemben prispevek k popularizaciji znanosti in izkoreninjenju religijskih predsodkov.

Mirko Butković, Marina Delač-Tepšić, Smiljana Knez in Dubravko Delić ob spominski plošči družini Jakil (z leve). Foto: T. Tepšić

Člani Slovenskega doma so se posebnega knjižnega dogodka udeležili 4. junija, ko sodelovali na 2. Trdinovem literarnem pohoda na Gorjance, ki je navdušil okoli 400 pohodnikov z obeh strani pogorja. Na postankih so spoznavali knjižno dediščino Janeza Trdine: na Jugorju odlomke iz *Kresne noči* v slovenskem in hrvaškem jeziku, pri studentu Jordan drugi del *Kresne noči*, spomine iz dela *Moje življenje pri sestopu z Gospodične*. Uživali so v naravi in se zadovoljni vrnili domov. To je bilo nevsakdanje doživetje.

Marina Delač-Tepšić 🇭🇷

Deseti rojstni dan labinskega Društva Slovencev

Pred desetimi leti, 6. aprila leta 2006, se je v Labinu zbralo štirinajst ustanovnih članov novega slovenskega društva. Cilj: ohranjati slovenski jezik in kulturo, spodbuditi druženje rojakov. 15. aprila letos je društvo praznovalo prvi okrogli jubilej.

Silva Šutar Vujičić prejema darilo od Danice Avbelj. Foto: DS, Labin

Na praznovanje rojstnega dne v prostorih bošnjaškega kluba v Labinu se je zbralo prek sto članov in gostov, s prazničnim koncertom je navdušil pevski zbor Encijan, ki v društvu Istra iz Pulja deluje pod vodstvom zborovodkinje prof. **Paole Stermotić**.

Predsednica labinskih Slovencev **Silva Šutar Vujičić** je v pozdravnem nagovoru povzela desetletne dosežke društva, ki je dejavno sodeluje predvsem v kulturnih programih Zveze slovenskih društev na Hrvaškem in Koordinacije istrskih društev ter v labinskem kulturnem dogajanju.

Vse najboljše!

Predsednica SKD Istra iz Pulja **Danica Avbelj** je labinskemu društvu ob tej priložnosti podarila knjige, ki so izšle pri Mohorjevi založbi. Sekretar Urada

za Slovence v zamejstvu in po svetu **Rudi Merljak** je v čestitki ob rojstnem dnevu poudaril, da je labinsko društvo drugo najstarejše v Istri, nastalo je takoj za puljskim društvom. Prvi predsednik društva in njegov soustanovitelj **Kristian Stepčić Reisman** je povedal, da gre za zasluga za uspešno delo društva predvsem predsednici društva, državi Sloveniji in entuziazmu članov. Namestnica labinskega župana **Eni Modrušan** je spregovorila o zgodovinskih vezeh med labinskim in idrijskim rudnikom ter o novih povezavah s slovenskimi partnerji v okviru evropskih projektov.

Navzočim je bila prebrana čestitka predsednika Zveze slovenskih društev na Hrvaškem **Darka Šonca**.

Po kulturnem programu se je druženje članov in gostov nadaljevalo ob pijači in prigrizku.

Silva Šutar Vujičić 🇭🇷

Prešernovke osvajale publiko doma, v Sloveniji in čez mejo

Ženski pevski zbor Prešernovke se je 7. aprila podal v Slovenijo in slovensko zamejstvo, 27. maja pa so pevke nastopile doma, z gostujočima zboroma iz Kromberka in Komna.

Aprila so Prešernovke nastopale v Vrtovinu kot gostje tamkajšnjega kulturnega društva Ortaona. Na glasbenem večeru v dvorani vrtovinske šole so nastopile skupaj z njihovim moškim pevskim zborom Vinograd. Prešernovke so prve odpele osem pesmi, na koncu pa skupaj z domačim zborom še pesem Pevec. Ko se je zdelo, da je prireditve že konec, je sledilo presenečenje. Zborovodja Vinograda **Stojan Koren** je predsednici društva **Karmen Donđivić**, ki je tudi

Nastop Prešernovk v Sovodnjah. Foto: Mojca Bareša

članica Prešernovk, izročil skladbo za ženski pevski zbor, ki jo je sam skladal na Karmenine verze Sem doma. Seveda je bilo takoj obljubljeni, da bo pesem uvrščena na repertoar Prešernovk.

Iz Vrtovin so se Prešernovke naslednji napotile v Sovodnje v Italiji, in v dvorani kulturnega doma nastopile na tradicionalni glasbeni prireditvi Primorska poje. Pod vodstvom **Danke Oreb Jajac** so izvedle tri slovenske in eno dalmatinsko pesem.

Karmen Donđivić ostaja predsednica društva. Tako je odločila volilna skupščina, ki je potekala 12. maja. Potrjen je bil tudi načrt dela za letošnje leto.

Skupaj s pesmijo - tradicionalno v dobri družbi

Še ena glasbena prireditev je zaznamovala predpoletni čas: zborovski koncert v dvorani Mestne knjižnice Juraja Šižgorića 27. maja. Poleg Prešernovk sta nastopila še MPZ Kromberški Vodopivci iz Kromberka in MePZ Cominum iz Komna na Krasu. Gostujoči pevci so bili izjemno ganjeni nad našim nastopom. Dobro razpoloženje se je nadaljevalo ob pogostitvi v prostorih našega društva. Člani MePZ

Cominum so na koncertu izvedli repertoar, s katerim so naslednji dan nastopili na mednarodnem tekmovanju folklornega petja v Narodnem gledališču Šibenik. Naša prireditev je bila neke vrste generalka za ta nastop. Pred tekmovanjem smo jim še odstopili prostore našega društva, da bi se lahko čim bolje pripravili, ter jih pri vajah vzpodbujali. Osvojili so zlato priznanje v konkurenci 36 pevskih zborov!

Mojca Bareša 🗨️

Delovni načrti krovne organizacije

Redna skupščina Zveze slovenskih društev na Hrvaškem je bila 22. aprila na sedežu Zveze v zagrebškem Slovenskem domu. Udeležili so se je delegati 13 slovenskih društev, manjkali so le iz Splita, Dubrovnika in Labina.

Skupščina je soglasno sprejela poročilo Nadzornega odbora o materialnem in finančnem poslovanju Zveze v letu 2015 z zaključnim računom, ki ga je podala predsednica nadzornega odbora **Jasmina Dlačić**. Soglasno sta bili sprejeti tudi poročili o delu v letu 2015 in načrt dela za leto 2016, ki ga je predstavil predsednik Zveze **Darko Šonc**. Sprejeta je bila tudi odločitev, da bo 13. vseslovensko srečanje organiziralo društvo s sedežem v kraju, kjer imajo zadostne hotelske zmogljivosti in ostale organizacijske možnosti. Pod točko razno je potekala razprava o novostih v finančnih zakonih in podzakonskih aktih, o katerih naj bi Svet Zveze razpravljaj na seji in vprašanja posredoval Svetu za narodne manjšine RH. (akm) 🗨️

Udeleženci skupščine Zveze.

Foto: Milan Grlica

Volitve

V zastopstvu slovenske manjšine nič novega

Na predčasnih parlamentarnih volitvah na Hrvaškem 11. septembra je največ glasov zbrala stranka HDZ. V bitki za manjšinskega poslanca, ki bo zastopal tudi Slovence, pa je vnovič zmagala Ermina Lekaj Prljaskaj, kandidatka albanske manjšine.

Ermina Lekaj Prljaskaj je prejela 25,3 odstotka upravičencev. Med osmimi kandidati za ta položaj tokrat ni bilo slovenskega kandidata. Ob skromni volilni udeležbi - bila je manj kot 60-odstotna - je zmagala stranka HDZ z novim predsednikom **Andrejem Plenkovičem** na čelu. S kom bo oblikovala vladno koalicijo v času, ko

poročamo, še ni znano. Največja poraženka volitev je bila stranka SDP **Zorana Milanovića**; Narodna koalicija bo imela v novem saborskem sklicu 54 poslancev. Na edinem volišču v Sloveniji - v Ljubljani - se je volitev udeležilo 55 upravičencev. En volilni listič je bil neveljaven, med ostalimi pa jih je bila polovica za HDZ. (jpt) 🗨️

Kaj je novega v slovensko-hrvaških odnosih

Slovenija zaradi terjatev LB toži Hrvaško v Strasbourgu

Slovenija je 15. septembra na Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu vložila meddržavno tožbo proti Hrvaški zaradi kršitve pravic Ljubljanski banki pri izterjavi dolgov hrvaških podjetij. Tožbeni zahtev: 360 milijonov evrov.

Kot je pojasnil minister za pravosodje **Goran Klemencič**, v tožbi Slovenija dokazuje, da so »hrvaške sodne in izvršilne oblasti s svojim sistematičnim in arbitrarnim ravnanjem LB nezakonito prikrajšale za njeno premoženje in s tem v več pogledih kršile evropski pravni red, ki izvira iz evropske konvencije o človekovih pravicah, ki zavezuje tudi Hrvaško«.

Kot je znano, mora Slovenija v skladu s sodbo istega sodišča v primeru Ališić iz leta 2014 poplačati varčevalce LB na Hrvaškem in v BiH. Po drugi strani pa milijonske terjatve te iste banke do hrvaškega gospodarstva niso bile nikoli poplačane, kar je Slovenijo, po prepričanju slovenske vlade, potisnilo v nepravilen in nezavidljiv položaj.

LB je v minulih 25 letih pred hrvaškimi sodišči sprožila prek 80 postopkov za izterjavo kreditov, ki so jih hrvaška podjetja najela, vendar nikoli odplačala. Sodni postopki so trajali prek 18 let, izterjan znesek pa je bil zgolj simboličen. To naj bi bila tudi posledica neposrednega vmešavanja hrvaške izvršilne oblasti v delovanje sodne oblasti. Polovica hrvaških podjetij, ki jih je tožila LB, torej več kot 40, je šla medtem v stečaj.

Od Evropskega sodišča za človekove pravice Slovenija pričakuje ugotovitev kršitve konvencij ter »pravično odškodnino in zadoščenje, izračunano na podlagi natančnega pregleda obstoječih terjatev na približno 360 milijonov evrov«.

Gre sicer za prvo meddržavno tožbo med članicami EU in tudi prvo meddržavno tožbo za pravice kake pravne osebe na tem sodišču. 🗨️

<http://slovinci.hr>

Manjšinska politika

Praznično in delovno ob 25-letnici samostojnosti Slovenije

Predsednik slovenske države Borut Pahor je 1. julija v predsedniški palači sprejel člane Sveta Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Ti so se po sprejemu sešli na delovnem posvetu. Med udeleženci je bil tudi Darko Šonc.

Člani Sveta Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu pri predsedniku slovenske države Borutu Pahorju v predsedniški palači. Foto: UP RS

Predsednik Pahor se je na sprejemu zahvalil vsem, ki v tujini in v zamejstvu širijo in ohranjajo slovensko kulturo in narodno identiteto, ter jim čestital in izrazil najboljše želje ob srebrni obletnici. Obenem je izrazil veliko hvaležnost za nenadomestljiv prispevek in podporo, ki so jo po svojih najboljših močeh izkazali naši državi. V imenu zamejskih Slovencev je spregovoril koroški Slovenec **Gabriel Hribar**, ki je Sloveniji zaželel vse močnejšo vlogo v osrčju alpsko-jadranskega prostora, rojakom pa navdušenje in veselje za oblikovanje prihodnosti. V imenu Slovencev po svetu se je predsedniku zahvalil **Martin Črnugelj**, ki prihaja iz Brazilije, za sprejem »pomembnih slovenskih ambasadorjev« zunaj slovenskih meja pa pristojni minister **Gorazd Žmavc**.

Petindvajset let pozneje: tudi nekaj težav

Na delovnem posvetu članov vladnega Sveta za Slovence v zamejstvu je **Darko Šonc** izpostavil tri pereče zadeve. Prva je,

da si slovenska skupnost na Hrvaškem že leta prizadeva in išče formulo za odgovor na vprašanje - kako pomladiti slovenska društva, ki so organizacijski temelj skupnosti.

Druga je pridobitev slovenskega državljanstva. Velja pogoj, da je za pridobitev državljanstva potrebno imeti petletno članstvo v enem od slovenskih društev na Hrvaškem. Ta pogoj je potrebno preklicati, zadostuje naj vpis v volilni imenik za pripadnike slovenske manjšine, saj s tem posameznik potrjuje s svojo voljo opredeljeno narodnostno pripadnost.

In tretjič: delitev finančne podpore slovenskim društvom na Hrvaškem s strani Republike Slovenije prek pristojnega Urada sledi umetni razdelitvi slovenske skupnosti na Hrvaškem: nekatera društva so obravnavana kot zamejska druga kot društva Slovencev po svetu. Posledica je, da nekatera društva kljub aktivnosti in programom ne dobijo dovolj denarja niti za preživetje. Če nočemo, da bi izginila, jim je treba zagotoviti dovolj sredstev. (dš) 🗨️

Mariborska cerkev v hrvaške roke

Sprodajo mariborske cerkve sv. Alojzija – kupila jo je Hrvaška katoliška misija Maribor – se nadaljuje razpletanje ene največjih afer v Sloveniji – finančnega zloma mariborske nadškofije.

Nadškofija Maribor je prodajno pogodbo podpisala 13. maja, v okviru izvajanja sporazuma z upniki. S tem bo, kot je sporočila Slovenska škofovska konferenca, cerkev sv. Alojzija še naprej služila kot sakralni prostor, ki bo povezoval verne v Sloveniji in Hrvaški. Vodstvo mariborske nadškofije se je zahvalilo vodstvu Hrvaške škofovske konference in vsem članom konference za razumevanje in sodelovanje.

Svoj lastni sedež, zgradbo ordinariata na Slomškovem trgu, je nadškofija že pred tem prodala trem avstrijskim škofijam – graški, celovski in salzburški, ki so v ta namen skupaj ustanovile Slomškov sklad s sedežem v Gradcu.

Kot je znano, se je mariborska nadškofija tri leta borila z bankrotom, kamor je zdrsnila zaradi neuspešnega ukvarjanja s posli. Za reprogramiranje 26 milijonov evrov obveznosti se je dogovorila z avstrijsko Banko Sparkasse.

Zoper odgovorne poteka predkazenski postopek. Nekdanji ekonom mariborske nadškofije **Mirko Krašovec** je bil letos poleti pravnomočno obsojen na triletno zaporno kazen, zaradi napeljevanja k poslovni goljufiji pri obnovi dvorca Betnava. (poj/jpt) 🗨️

Kolinda Grabar Kitarović na uradnem obisku v Ljubljani

Hrvaška predsednica Kolinda Grabar Kitarović in njen slovenski gostitelj Borut Pahor sta po uradnem srečanju v Ljubljani 23. junija poudarila, da so za obe državi pomembni dobro sodelovanje, urejenost odnosov ter politično in poslovno zaupanje.

Oba predsednika sta izpostavila pomen gospodarskih odnosov. Blagovna menjava med državama dosega 3,4 milijarde evrov, v zadnjem letu pa je v primerjavi z letom prej zrastle za 14 odstotkov. Ko gre za tuja vlaganja je Slovenija na osmem mestu na Hrvaškem. Hrvaška vlaganja v Sloveniji pa državo uvrščajo na četrto mesto. Glede arbitražnega sporazuma je Pahor

poudaril načelo, da je dogovorjeno treba spoštovati, medtem ko je Grabar Kitarovićeva dejala, da je arbitražni proces nepovratno kontaminiran, zaradi česar je Hrvaška iz njega izstopila.

Hrvaško predsednico sta sprejela tudi premier **Miro Cerar** in predsednik državnega zbora **Milan Brglez**. 🗨️

Arbitražno sodišče bo nadaljevalo z delom

Arbitražno sodišče za določitev meje med Slovenijo in Hrvaško je 30. junija sporočilo, da bo nadaljevalo z delom. Sklenilo je, da je Slovenija kršila arbitražni sporazum, vendar pa te kršitve niso tako hude, da bi Hrvaška lahko izstopila iz sporazuma.

Kot so še sporočili iz Haaga, bo sodišče kljub zapletu zmoglo neodvisno in nepristransko sprejeti končno razsodbo. Slovenija je nadaljevanje postopka pozdravila. Tedanji hrvaški premier **Zoran Milanović** pa je sporočil: »Odločitev, ki jo bodo sprejeli, naj obdržijo zase. Nas ne obvezuje in ne bomo ravnali v skladu z njo.« V Evropski komisiji so izrazili pričakovanje, da bosta obe državi spoštovali odločitev sodišča, da bi dosegli trajno rešitev v tem sporu. 🗨️

Lojze Peterle: Z jasnim odnosom do lastne identitete lažje spoštujemo identiteto drugega

Lojze Peterle je neizbrisno zaznamoval osamosvojitveno pot Slovenije: med letoma 1990–1992 je bil predsednik prve demokratično izvoljene vlade, zdaj je evropski poslanec (ELS/NSi), vmes pa je bil dvakrat na čelu slovenske diplomacije in več let poslanec v Državnem zboru.

Slovenija in Hrvaška sta skoraj istočasno stopili na pot samostojnosti, se nato precej razšli, v zadnjem obdobju pa so odnosi toplo-hladni. Lojze Peterle je bil v 25-letni skupni zgodovini tako akter kot opazovalec dogajanj. Kje vidi vzroki za vzpone in padce v odnosih?

- Vesel sem, da imata državi za seboj prvih 25 let samostojne državnosti. S Hrvati v dolgi zgodovini sosedstva nismo imeli kakšnih posebnih problemov. Odprta vprašanja so povezana z našim življenjem v nekdanji skupni državi Jugoslaviji. Leta 1990 smo vzpostavili zelo dobre odnose na vladni ravni (s takratnim predsednikom vlade dr. Franjem Greguričem sva še vedno dobra prijatelja), po osamosvojitvi pa je prišlo do ohladitve predvsem zaradi vprašanja meje in Ljubljanske banke, potem pa se je po nepotrebnem zapletlo še pri gradnji phyrnske avtoceste in JE Krško. Nato smo doživeli čas enostranskih dejanj in nacionalističnih izjav. Kar se meje tiče, je prišlo do različnega tolmačenja, kaj smo se dogovorili ob proglasitvi obeh držav. Neuspeh dogovora Drnovšek-Račan je povzročil krizo zaupanja, ki jo je še dodatno zapletlo ravnanje obeh držav v zvezi z arbitražo. Sam sem ves čas mnenja, da bi bilo za obe državi najbolje, da bi bili kot dobri sosedi sposobni sami reševati odprta vprašanja.

»Za obe državi bi bilo najbolje, da bi bili kot dobri sosedi sposobni sami reševati odprta vprašanja.«

Kateri dogodek iz meddržavnih odnosov se vam je najbolj vtisnil v spomin? Kot najbolj prelomen. V dobrem ali slabem?

- V mojem spominu izstopajo vsekakor pogovori s hrvaško vlado o pripravah na osamosvojitve.

Zagotovo se je zgodilo tudi kaj takega, česar se danes spominjate kot simpatične anekdote. Lahko z bralci Novega odmeva delite to izkušnjo?

- Še vedno se nasmejem, ko se spomnim, kaj se je zgodilo premieru Greguriću na prvi radijski kontaktni oddaji. Premier je razlagal politično in gospodarsko situacijo, nek poslušalec pa ga je vprašal, kako naj živi s tako majhno penzijo. Gregurić mu je svetoval, naj proda kakšno premičnino ali nepremičnino, na kar je poslušalec brez odlašanja odgovoril: „Od kretnina imamo umjetni gebis, a od nekretnina k****.“ Mislim, da premier po tem ni več sodeloval na kontaktnih oddajah.

»Glede arbitraže ne vidim boljše poti, kot da se začeto delo konča in da državi sprejmeta sodbo.«

Ob vstopu Hrvaške v EU smo verjeli, da se bodo odnosi med državama znotraj velike evropske družine močno izboljšali. Pa ni tako. Zakaj? Sta državi v EU bolj zaveznici ali tekmici?

- Odnosov med državama ne bi rad gledal samo skozi nerešeno mejno vprašanje. Mislim, da je na številnih področjih sodelovanje dobro in normalno. Kar zadeva Evropsko zvezo pa ne vidim potrebe po kakšnem posebnem tekmovanju in ga tudi ne vidim. V Evropskem parlamentu hrvaški in slovenski evropski poslanci zelo lepo sodelujemo. Če pogledamo nekatere

gospodarske in druge indikatorje za obe državi, ki ta čas niso vzpodbudni, potem nedvomno izstopa potreba po dokončanju tranzicije v smeri visokih standardov pravne države in socialno-tržne ekonomije.

Lahko napoveste, kako se bo končal arbitražni postopek o meji?

- Kadar se dve državi odločita za arbitražo, se je treba odpovedati vsakršnemu napovedovanju, in glede tega sta grešili obe državi. Arbitražno sodišče se je odločilo, da bo nadaljevalo delo. Ne vidim boljše poti, kot da se začeto delo konča in da državi sprejmeta sodbo. Bi bilo pa gotovo arbitražnemu sodišču v veliko pomoč, če bi državi prispevali k rešitvi z bilateralnim pristopom.

»Ko smo se osamosvajali, nas je navdihoval tudi ideal Združene Evrope s prostim pretokom idej, ljudi, blaga, storitev in kapitala.«

V kolikšni meri ste pri svojem političnem ravnanju upoštevali, da na Hrvaškem živi veliko Slovencev, ki napetosti občutijo tudi na lastni koži?

- Od začetka si želim, da obmejno prebivalstvo ne bi bilo prizadeto zaradi državotvornih ali evropskih odločitev. Tudi zato sem si želel, da Hrvaška čim prej vstopi v Evropsko zvezo in da tudi vstopi v schengensko območje. Ko smo se osamosvajali, nas je navdihoval tudi ideal Združene Evrope s prostim pretokom idej, ljudi, blaga, storitev in kapitala.

Ob razpadu nekdanje države sta na Hrvaškem delovali dve slovenski kulturni društvi, v Zagrebu in na Reki, danes jih je že 16. Kljub številčnosti

in močni angažiranosti za ohranjanje identitete pa še nismo odkrili recepta za pomladitev in pritegnitev mlajših članov. Kakšen je vaš pogled na to?

- Delovanje društev jemljem za pozitivno dejstvo, ki kaže, da lahko hrvaški državljani slovenskega porekla živijo v skladu s svojo identiteto. Prepričan sem, da lahko prav tovrstna društva prispevajo k poglobljanju dobrih odnosov med obema državama. V globaliziranem svetu narodna identiteta ne izgublja pomena oziroma ga celo pridobiva. Za druge smo zanimivi, če izražamo to, kar smo, in kdor ima jasen odnos do svoje identitete, tudi lažje spoštuje identiteto drugega. Z veseljem bi prišel v Zagreb ali kam drugam na pogovor o tem, ali pa se vi oglasite v Bruslju. (jpt) 🗨️

»V globaliziranem svetu narodna identiteta ne izgublja pomena oziroma ga celo pridobiva«

Novo: Sinonimni slovar slovenskega jezika

Cvenk, ficki, soldci, novci, penazi, plenki, cesar... so le nekateri sinonimi za denar. Vse te besede bomo našli v novem slovarju, ki bo na več kot 1100 straneh strnil prek 78.000 sinonimov. Pri Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU izid novega slovarja napovedujejo za oktober.

Pomoč na dosegu roke

Veliko jezikovnih pripomočkov na spletu

Včasih je bilo ob jezikovni zadregi treba poseči po debelih priročnikih: slovarjih in pravopisih. Danes zadostuje že en klik na internetu, in že najdemo rešitev za našo težavo ter odgovor na tisoč in eno vprašanje o naši materinščini. Poskusite!

FB skupnost Slovenščina mi je všeč: Ljubitelji družabnega omrežja Facebook vabimo, da poiščejo in všečkajo stran, ki je nastala v okviru projekta učenja slovenskega jezika v Varaždinski županiji. Na tej FB strani so zbrane zanimive vsebine in informacije o slovenskem jeziku in Sloveniji, dodatna učna gradiva, povezave na druge zanimive in aktualne spletne strani povezane s slovenščino.

Za naše knjižne molje

Še danes vznemirljiva nobelovca

Po dolgih počitnicah so vrata knjižnice spet široko odprta. Ne pozabite četrtkov, ko lahko po knjižnih policah brskate med 17. in 19. uro. Sama sem izbrala dve, obe prebrala v enem dihu, in vam jo toplo priporočam. Večna klasika.

Galsworthyjeva družinska saga

John Galsworthy je Nobelovo nagrado za književnost prejel leta 1932. Svetovno slavo je angleški literat dosegel predvsem po zaslugi družinske kronike **Saga o Forsytih**, čudovite trilogije o ljubezni, čustvih, prijateljstvu, politiki, posledicah vojne ter nasploh o medsebojnih odnosih v angleški družbi od viktorijanske dobe do 30-ih let prejšnjega stoletja. Prizadevanja starejših članov družine Forsyte, da ohranijo položaj in ugled v družbi, se niso mogla uresničiti brez pretresov. K priljubljenosti tega dela so veliko prispevale televizijske in filmske različice. Sama priporočam knjižni izvirnik. Iz te sage se lahko veliko naučiš, vprašanje pa je, ali bi po bralni izkušnji kaj sami spremenili.

Kako je Hemingway ovekovečil Soško fronto

V letih, ko se spominjamo stoletnice prve svetovne vojne (1914–1918), je prava priložnost, da v roke vzamemo tudi Hemingwayev roman **Zbogom orožje**, v katerem je ovekovečil Soško fronto. O strahotah te vojne se je prepričal tudi sam, ko je bil pri Piavi leta 1918 hudo ranjen. »Poznate Kobarid? Poznam, sem odvrnil. Spominjal sem se, da je bilo to belo mestece z zvonikom v dolini. Bilo je čisto mestece in na

O kontroverznosti Ernesta Hemingwaya

To je bil Hemingway, je biografski roman **Denisa Briana** o ameriškem novinarju in pisatelju ter Nobelovem nagrajencu za književnost iz leta 1954. Brian se je opisa življenjske poti Ernesta Hemingwaya lotil zelo temeljito: obiskoval je njegove prijatelje, žene, ljubice, znanke, zdravnike, družinske člane, kritike, biografe ..., in po dvajsetih letih sestavil mozaik umetnikovega življenja brez vpliva biografa. Avtentične pripovedi različnih akterjev se med seboj dopolnjujejo, ali pa si nasprotujejo, ali hvalijo, ali sovražijo. Vsaka priča pripoveduje svojo zgodbo in spomine na kontroverzno Hemingwayevo osebnost.

Darija Stantić 🗨️

trgu je bil lep vodnjak, « je v romanu med drugim zapisal Hemingway. V dvanajstih soških bitkah je padlo prek 300 tisoč vojakov - tako na italijanski kot avstro-ogrski strani, na kateri so se borili tudi številni Slovenci in Hrvati. O soški kalvariji 96. pehotnega polka iz Karlovca smo podrobneje pisali v 56. številki Novega odmeva. (jpt) 🗨️

Skrivnostna bratovščina pepelkarjev: Slovenci v samoborskem steklarstvu

Malokdo ve, da so k razcvetu steklarske industrije v Samoborju pomembno prispevali Slovenci, ki so pripravljali pepeliko, nepogrešljivo surovino za pridobivanje stekla. Tako imenovani pepelkarji so imeli sredi 19. stoletja tudi svojo bratovščino.

Ob samoborske pepelkarje, njihovo starodavno obrt, ki je že davno izumrla, njihovo poreklo in ugaslo bratovščino sem tudi sam trčil po naključju. Prek pozabljenega »kosa lesa«.

Drevo, ki postane knjiga

Že dolga leta je pri hiši stara knjiga, za katero ne vem, od kod je prišla, dobro pa mi je znana njena naloga: podpiranje okenskega krila, da se ne odpre bolj kot je treba. Tako je knjiga na okenski polici trpežno stala več let in je že

nismo več gledali kot knjigo, ampak kot pripomoček, kot kos lesa (kar je nekoč tudi bila). Ko je nekoč močno zapihalo, je okno odrinilo podporo in na tleh se je les spet razkril kot knjiga, veter je obračal liste, kot bi vabil k branju. Ko sem jo prelistal, mi je brž postalo jasno, da imam v rokah enega najstarejših opisov samoborske zgodovine. Bila je to knjiga Milana Langa, Samobor – narodni život i običaji. Seveda so se tudi v njej znašli Slovenci, saj je meja le nekaj kilometrov proti vzhodu.

Priprava za izdelavo pepelika, ilustracija

Po sledih grofov Celjskih

Vznemirljiv učni sprehod po mogočnem knežjem dvoru v Celju

Dramatične zgodbe grofov Celjski so s pomočjo ljudskega slovstva, zgodovinopisja preživele pol tisočletja, s čimer se ne more pohvaliti nobena druga plemiška družina na Slovenskem. Zaradi njih smo 12. maja obiskali Celje.

Ogled razstave v celjskem pokrajinskem muzeju. Foto: akm

Knežji dvor v Celju, kjer je svoj dom dobila stalna postavitev razstave o grofih Celjskih, smo obiskali v okviru programa Naravoslovna delavnica in v organizaciji SSNM MZ. Kustosinja **Andreja** nam je podala kratko zgodovino plemiške rodbine in nas popeljala po razstavišču.

Ambiciozna plemiška arhitektura

Grofe Celjski so Knežji dvor gradili več desetletij v 14. in 15. stoletje. Nenehno so ga širili in dograjevali. Osrednji del je oblikoval palacij, pozidan v višino dveh nadstropij z dvema viteškima dvoranama in povezan z dvema stolpoma. V stolpu nad vodnim jarkom je bila grofova soba, nad njo pa

kapela. Ohranjeni elementi kažejo, da je bil dvorec izjemna ambiciozna plemiška arhitektura, ki ga je gradila celjska stavbarska delavnica pod vodstvom stavbnega mojstra Hansa Melfrida. Po izumrtju Celjskih je bil v poslopju od 15. stoletja dalje vicedomski urad, sredi 18. stoletja so ga preuredili v vojašnico, stavba je najbolj korenite spremembe doživela v času cesarice Marije Terezije.

V rezidenci grofov in knezov

Pokrajinski muzej Celje je v stavbi uredil stalni razstavi o rimski Celei in pregledno razstavo o srednjeveški grofovski rodbini. Grofje Celjski so bili v fokusu muzeja od njegovih začetkov: muzej je skrbno zbiral redke materialne ostaline, ki so jih izkopali arheologi na Starem gradu ali drugih lokacijah. Leta 1956 so prešle v varovanje muzeja še lobanje, nad katerimi so bdeli v minoritski cerkvi v Celju, nekdanji grobnici grofov Celjskih.

Začetki Celjskih grofov segajo v čas svobodnih gospodov Žovneških z družinskim sedežem na gradu Žovnek v Spodnji Savinjski dolini.

Herman II. je postal slavonski, hrvaški in dalmatinski ban, gubernator zagrebške škofije s pravico imenovanja vikarjev, poleg tega pa še ožji član Sveta Sigismunda Luksemburškega. Celjska hiša se je na višku slave sorodstveno vezala z ogrsko (Barbara Celjska), poljsko (Ana Celjska), srbsko (Ulrik II.) in bavarsko (Herman III.) vladarsko hišo.

Celjski so svoje politične ambicije usmerjali na Ogrsko, kjer si je Ulriku II. – vnuku Hermana II. in sinu Friderika II. – leta 1456 uspelo priboriti naslov kraljevega namestnika ogrskega kralja Ladislava Posthumusa. Ulrik II. Celjski je bil umorjen v Beogradu, bil je zadnji iz družine grofov Celjskih.

Polona Jurinić

Tudi v Novem odmevu smo večkrat pisali o rodovini Celjskih. Povezave s hrvaškimi velikaši smo predstavili v decembra 2014 (št. 54), o Barbari Celjski smo pisali aprila 2015 (št. 55), o legendarni Črni kraljici pa septembra 2015 (št. 56).

Bratstvo premožnih pepelkarjev

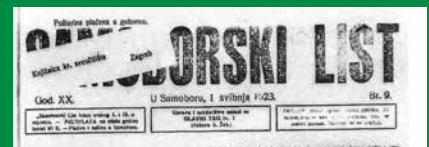
Samobor je imel močno steklarsko industrijo, v kateri so uporabljali pepeliko. To je bela prašnata snov, kalijev karbonat, ki se ga pridobiva iz lesnega pepela. Nekoč so mu rekli tudi potašelj, po hrvaško potaša. Povpraševanje po tej surovini je rodilo pepelkarje (hr. pepeljari), ki so v gozdovih sežigali les in po posebnem postopku - z mešanjem pepela z vodo, praženjem, filtriranjem in odparjanjem - pridobivali dragoceno belo sol, nujno za taljenje stekla. V Sloveniji so bili pionirji pepelkarstva Kočevarji, starodavni nemški prebivalci kočevskih gozdov.

Samoborski pepelkarji so v toplejših obdobjih živeli in delali v bližnjih gozdovih, zimo pa so prebili v mestu. S prodajo pepeliki samoborski steklarski

manufakturi so dobro zaslužili. Ker v gozdovih niso veliko zapravili, so postali za tiste čase precej premožni in - kot izhaja iz starih zapisov - tudi zelo ugledni. Pepelkarji niso imeli lastnega čeha, bili pa so bratovščina s svojim statutom, vzajemno blagajno za solidarno pomoč in stroga pravila za člane, od katerih se je pričakovalo častno in pošteno življenje. Bratovščina je bila ustanovljena leta 1825, zadnji zapisi s sej so iz leta 1871. Verjetno je bratovščina z razpadom Avstrijskega cesarstva in nastankom Avstro-Ogrske (1867) prenehala z delovanjem, ker poznejših zapisov ni.

Pepelikina slovenska sled

Slovinci, ki so se želeli izogniti vojaški obveznosti, so se v tistih časih pogosto zatekli v Samobor. Niso jih preganjali,

Samoborski list iz leta 1923.

Samobor jih je sprejel. Veliko se jih je preživljalo prav s pepeliko: v bratovščini pepelkarjev je bilo malo domačinov, med priseljenimi pa največ Slovencev. V Samoborskem muzeju in tamkajšnji knjižnici sem našel nekaj starih dokumentov, v njih pa priimke Šest, Mikelič, Štoc ... Zbral sem še nekaj podatkov, ki bi jih bilo dobro zaokrožiti oz. oblikovati v spominsko točko, da bi za nove generacije pri življenju ohranili še eno zanimivo epizodo iz slovenske in hrvaške zgodovine.

Silvester Kmetič

Znanstveno srečanje

Medvojna sirotišnica v Jastrebarskem

V Zagrebu in Jastrebarskem je 23. in 24. avgusta potekalo znanstveno srečanje o medvojni sirotišnici sester usmiljenk v Jastrebarskem, ki so jo 18. aprila 1945 bombardirali partizani.

Ante Beljo, Polona Jurinić, Tomislav Vuković, Jure Vujić (z desne). Foto: ZJ

Hrvaški kulturni svet (Hrvatsko kulturno vijeće, HKV) je dogodek pripravil zato, da bi osvetil resnice in laži o tragičnem medvojnem dogajanju v Jastrebarskem. Srečanja se je udeležila tudi Polona Jurinić, ki je o tej temi pisala v prejšnji številki Novega odmeva. Spregovorila je o vlogi slovenskih usmiljenk pri skrbi za sirote.

Obrazi medvojnega trpljenja

Član upravnega odbora HKV Ante Beljo je predaval o bitkah na Kozari med letoma 1941 in 1942 ter o vojnih sirotah s Kozare, upokojeni predavatelj bogoslovja dr. Juraj

Batelja o vlogi nadškofa Alojzija Stepinca v reševanju vojnih sirot, raziskovalni novinar Igor Vukić o namestitvi vojnih sirot pri družinah, dr. Veronika Popić iz Družbe sester usmiljenk Vinka Paulskega o preganjanju redovnic v nekdanji Jugoslaviji, predsednik komisije za prikrita grobišča pri slovenski vladi dr. Jože Dežman o pobitih otrocih in usodah vojnih sirot v Sloveniji, pater Anton Pust iz Ljubljane o slovenskih lazaristih in o usmiljenkah na Hrvaškem, sestra usmiljenka Cveta Jost iz Ljubljane o skrbi sester za sirote v otroških domovih v Osijeku, Volovskem in Jastrebarskem, raziskovalni novinar Tomislav Vuković o pričanju pod prisilo in o „sodbah narodnih sodišč“ ter Jure Vujić iz Inicijativa EU 1481 o dnevu evropskega spomina 23. avgust v kontekstu hrvaških žrtev v 20. stoletju.

Na prizorišču zločina

Udeleženci srečanja so si ogledali tudi območje ob gradu Erdoedy, kjer sta med drugo svetovno vojno delovala bolnišnica in sirotišnica. Nato je v župnijski cerkvi Sv. Nikola potekala krajša razprav prikrivanju in sprevrčanju resnice o dogodkih. Sledila je maša, ki sta jo vodila zagrebški pomožni škof dr. Ivan Šaško in upokojeni

Povijesna povezanost Horjula i Svetica

Uvrzdecu kod Horjula bio je 8. svibnja blagoslovljen spomen križ na mjestu okrutnog ubojstva horjulskog gradonačelnika Janeza Bastiča i njegove supruge Marijane rođ. Zdešar koji se dogodio 16. lipnja 1942. godine. Taj događaj je posebno važan za Hrvatsku jer je jedan od sinova, Štefan bio župni upravitelj na Sveticama kraj Ozlja koji je poginuo zajedno sa ujakom dr. Antonom Zdešarom za vrijeme bombardiranja Jastrebarskog 1945. godine. Obitelj Bastič imala je osmero djece od kojih je pet sinova ubijeno za i poslije drugog svjetskog rata. Svečanost je organizirala slovenska Nova zaveza. (poj)

škof dr. Mile Bogović, ob koncelebraciji 16 duhovnikov iz Hrvaške, Slovenije in BiH. Po maši so se na grobu slovenskih lazaristov dr. Antona Zdešarja in Štefana Bastiča ter njihove tajnice Judinje Ljerke Rihter (bili so žrtve bombnega napada), položili vence in prižgali sveče. Spominske slovesnosti so se udeležili tudi sorodniki obeh lazaristov iz Horjula in člani Nove slovenske zaveze iz Slovenije. Dogajanja so spremljali novinarji številnih medijev, tudi HRT.

Polona Jurinić

Aljažev stolp – nenadomestljiv simbol Slovenije

Aljažev stolp že 121 let stoji na vrhu Triglava, 2864 metrov nad morjem. Je izjemen kulturni spomenik. Kdo in zakaj ga je postavil, kdo in kako je skrbel zanj, kakšna je zgodovina stolpa, kakšen njegov pomen? Kaj nam Slovencem predstavlja danes?

Vrh Triglava tik pred sončnim zahodom 12. junija 1991. Junija letos je bila ikonična fotografija natisnjena tudi kot poštna znamka. Foto: Joco Žnidaršič/Delo

Triglav, najvišja gora Slovenije, stoji v osrčju Julijskih Alp. Od prve znane omembe leta 1452 se je zanj uporabljalo ime *Terglou* ali *Terglau*, šele po letu 1800 se je uveljavilo ime Triglav. Nanašalo naj bi se na tri glave oziroma tri vrhove. V slovanski mitologiji je povezano s troglavim božanstvom, ki naj bi upravljal z nebeškim, zemeljskim in podzemskim svetom.

Za en goldinar

Prvi vzpon na Triglav so na pobudo barona Žige Zoisa 26. avgusta 1778 opravili štirje možje iz Bohinja: Luka Korošec, Matevž Kos, Štefan Rožič in Lovrenc Willomitzer. Planinska dejavnost v slovenskih Alpah je bila v 19. stoletju pod močnim nemškimi vplivom. Tega se je zavedal tudi župnik z Dovjega Jakob Aljaž. Ni se bal narediti koraka več, in to je pomenilo upor proti

nadaljnemu ponemčevanju. Porodila se mu je drzna misel, da bi na vrhu Triglava postavil majhen stolp. Od občin Dovje in Mojstrana je za en goldinar kupil »špico« Velikega Triglava. Tako mu nihče ni mogel preprečiti, da bi na svojem zemljišču postavil stolp s skromno, a najnujnejšo opremo in tako »ohranil slovensko lice našim goram«.

Čista norost, genialen načrt

Jakob Aljaž je izdelavo stolpa zaupal prijatelju, kleparskemu mojstru Antonu Belcu, kot je poročal v svojem dnevniku: »Na vrhu Triglava sem kupil zemljo na katero želim postaviti železni stolp v obliki valja s stožčasto streho in s pravokotnimi linicami za okenca, ki naj gledajo na vse strani neba. Tebe bi pa prosil, da mi to narediš in tudi postaviš.« Anton Belec mu je odvrnil: »Pa res drži, da je od norca do

genija samo korak. No, ne zameri, vendar je tako: to, da misliš na vrhu Triglava postaviti stolp, je čista norost, načrt pa je tako genialen, da stolp lahko začnem takoj delati.« Aljažev odgovor: »Saj ne gre zame, za vse nas Slovence gre. Triglav moramo vrniti Slovencem!«

Rojstvo simbola

Prvi slovenski dnevnik *Slovenski narod* je 8. avgusta 1895 oznanil postavitev najvišje stavbe na Slovenskem. Skromno odprtje je bilo 22. avgusta 1895. Bilo je krasno vreme, poleg Aljaža so bili na vrhu še pevovodja Matej Hubad, tržiški tovarnar Gassner ter Aljaževa delavca Janez Klinar – Požganc in Tomaž Košir – Kobar. »Požganc vrže dinamični patron, ki močno počí, zamašek šampanjske buteljke skoči kviško s pokom, mi zapojemo (...): Ave, maria stella, potem Triglav, moj dom, in otvoritev je bila končana,« je zapisal Aljaž. Pravijo, da je Aljaž pel kleče, objemaje stolp in s solzami v očeh. Stolp in zemljišče na vrhu Triglava je podaril Slovenskemu planinskemu društvu.

Slovenija je samostojna!

Na dan, ko je slovenski parlament sprejel ustavne dokumente o osamosvojitvi

Prva fotografija Aljaževega stolpa na Triglavu, ki jo je leta 1895 posnel velik slovenski domoljub Gustav Pirč.

Jakob Aljaž (6. julij 1845, Zavrh pod Šmarno Goro - 4. maj 1927, Dovje na Gorenjskem) je bil tudi skladatelj. Med njegove najbolj znane pesmi sodi Oj, Triglav, moj dom, ki jo je na besedilo Matije Zemljiča uglasbil leta 1896. Foto: Zbirka upodobitev znanih Slovencev NUK

Slovenije, 25. junija 1991, je simbolično tudi na Aljaževem stolpu zaplapolala nova slovenska zastava. Za slavnostno izdajo *Dela* so fotografijo posneli skoraj dva tedna prej (12. junija), po skrbno načrtovani akciji. Na vrh Triglava, ki je bil sredi junija še tako globoko pod snegom, je helikopter odložil skupino gorskih reševalcev in fotoreporterja **Joca Žnidaršiča**. Zvečer so prižgali bakle in proti vzhodu je nastala senca Triglava, ki se je pred njihovimi očmi raztegnila vse do Ljubljane. »*Takrat pa so mi šli mravljinici, nič prej.*« je zapisal Žnidaršič.

Triglavski kralj Matjaž

Spomenik v čast Jakoba Aljaža, ki stoji na desni strani glavne ceste proti Kranjski Gori na križišču Mojstrana – Dovje, je bil odkrit 27. avgusta 1989. Je delo kiparja Nebojše Mitrića iz Beograda. Aljaž je na Dovjem deloval celih 38 let, tam je tudi umrl in bil pokopan. Na tamkajšnji cerkvi Sv. Mihaela stoji spominska plošča, v župnišču pa je na ogled Aljaževa spominska soba. Popotna palica, s katero je stopal po gorah, je shranjena v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani.

Agata Klinar Medaković 🇺🇦

(Povzeto po razstavi Aljažev stolp – ta pleh ima dušo! in spletnih virih.)

Vrazova Ljubica

V poklon ljubezni tudi slovenski verzi

Na 27. festivalu hrvaške ljubezenske poezije ob grobu Vrazove Ljubice v Samoborju je Slovenijo letos zastopal pesnik Robert Simonišek iz Celja. Povabil ga je Svet slovenske narodne manjšine Mesta Zagreb, ki tako s festivalom sodeluje že pet let.

Recitacija mladega slovenskega pesnika Roberta Simoniška. Foto: akm

Pred cerkvijo sv. Anastazije, kjer so na zid pričvrščene marmorne plošče z verzi vsakoletnih nagrajencev pesniškega srečanja, smo se letos zbrali 18. junija. Pesniški večer pod naslovom *Kje pa je nočaj ljubav zanočila se je odvijal* v parku izza Samoborskega muzeja. Dogodek je potekal v prelepem poletnem večeru, prizorišče so obkrožale raznobarvne vrtnice in mogočne platane. Sodelovalo je okoli štirideset uveljavljenih hrvaških pesnikov in pesnic.

Slovenski pesnik Robert Simonišek je za to priložnost napisal in zrecital pesem Schoenberg (v okviru objavljamo dve

zadnji kritici). Devetintridesetletni Robert Simonišek (1977) je študiral filozofijo in umetnostno zgodovino ter doktoriral na temo findsieclovske umetnosti. Izdal je pesniški zbirki *Potopljeni katalog* in *Avtoportret brez zemljevida*, zbirko kratkih zgodb *Melanholična zrenja* in monografijo *Slovenska secesija*, ki velja za prvi zaokrožen pregled tega sloga v Sloveniji.

Pesniško prireditev, ki poteka v organizaciji Ljudske univerze Samobor, je letos vodila **Vesna Burić**, gostja večera pa je bila pesnica in kantavtorica **Lidija Bajuk**.

Polona Jurinić 🇺🇦

Robert Simonišek: Schoenberg

...

Ne govori, da obstajajo večne stvari.

Pokaži, kje naj ležem v travo,

ko oblaki listajo sence otroštva, tvojih dvajsetih,

trideset, šestdeset let mojega, najinega zemeljskega

življenja,

ločenega, skupnega.

Si pripravljena odložiti iluzije in

zaplavati v reko, občutiti njen mrzel trenutek?

Se upaš po vseh teh letih potopiti v neznano,

brez predstave, kaj se nahaja spodaj,

kamor ne sežejo prsti?

(Za objavo smo izbrali zadnji dve kritici pesnitve.)

Vrhunski umetniki pobirali nagrade na obeh straneh meje

Na dveh septembrskih kulturnih dogodkih v Sloveniji so najvišjo nagrado podelili hrvaški umetnici: na piranskem slikarskem ex-tempora jo je prejela Barbara Cetina, na literarnem festivalu Vilenica pa Dubravka Ugrešič. Na Hrvaškem so za izjemne dosežke nagrajevali slovenske gledališke umetnike.

10. maja se je na Reki končal 23. mednarodni festival malih scen. Za najboljšega režiserja je bil razglašen **Jernej Lorenci** za predstavo Ponorela lokomotiva ljubljanske Drame, **Tina Vrbnjak** pa je v isti predstavi dobila nagrado za najboljšo mlado igralko.

21. maja smo si v zagrebškem ZKM-u ogledali gostujočo predstavo SNG Ljubljane Liliom. Delo Ferenca Molnarja s podnaslovom Ljubezenska zgodba v kriznih časih je režirala **Selma Spahić**.

Govori o hrepenjenju za boljšim življenjem in ljubeznijo mladih, ki jo je težko uresničiti v skromnih življenjskih okoliščinah. Moderna predstava s zelo prepričljivo igro. V glavnih vlogah sta nastopila Tina Vrbnjak kot Juli in **Aljaž Jovanović** kot Liliom.

28. maja je SNG Maribor gostoval v zagrebškem HNK-ju, in sicer s sodobnim baletom Peer Gynt v koreografiji **Edwarda Cluga** po Ibsenovi pesnitvi na Griegovo romantično glasbo. »Clugov Peer Gynt je vrhunsko zasnovana predstava in, kar zadeva soliste in celotni mariborski ansambel, odlično izvedena predstava, ki ji gre zaželeli ponovitve tudi na mednarodnih odrih,« je v Delu zapisala **Mojca Kumerdej**.

Med **3. in 19. junijem** so bile na 40. Dnevih satire Fadila Hadžića uprizorjene tudi tri slovenske predstave. Mariborska Drama je izvedla delo Večno mladi, švicarskega avtorja **Erika Gedeon**, v režiji **Sandyja Lopičića** in v zasedbi **Mateje Pucko**, **Kristijana Ostanka**,

Matevža Biberja, **Jurija Drevenška** in **Mirjane Šajinović**. Predstava je pobrala številne nagrade v žanru komedije. Ljubljanska Drama pa je uspešno izvedla jedko politično satiro rusko-ameriškega pesnika in esejista iz druge polovice 20. stoletja, nobelovca Josefa Brodskega z naslovom Demokracija. Režiral jo je **Matjaž Zupančič**, igrali pa so: **Jernej Šugman**, **Bojan Emeršič**, **Jurij Zrnc**, **Silva Čušin** in **Barbara Ribnikar**. Ljubljanski gledališčniki so na festivalu odigrali tudi predstavo Kralj Ubu v režiji Jerneja Lorencija in z Jernejem Šugmanom, **Nino Valič**, Bojanom Emeršičem in Jurijem Zrncem v glavnih vlogah.

10. julija se je s podelitvijo Grand Prix predstavi SNG Nova Gorica Gospa Bovary v režiji **Yulie Roschine** končal umaški festival Zlati lev. Na festivalu so gostovale še štiri slovenske predstave: Brez solz za pedre v režiji **Alena Jelena** in produkciji Škuc gledališča, Kdo se boji Virginije Woolf? v režiji **Vita Tauferja** in izvedbi Gledališče Koper, Platon: Sokratov zagovor v režiji **Zvoneta Šedlabauerja** in produkciji Gledališča Potodom ter avtorski projekt **Uroša Kaurina** in **Vita Weisa** Heroji 1.0, ki je nastal v produkciji Slovenskega mladinskega gledališča.

18. julija je bila na 67. dubrovniških poletnih igrach premiera baleta Favn v koreografiji vodje mariborskega Baleta **Edwarda Cluga**; kljub manjšim težavam zaradi vremena so jo kritiki označili za popoln uspeh. Občinstvo je zelo dobro sprejelo tudi predstavo Carmen v izvedbi SNG Maribor inkoreografiji **Valentine Turcu**.

14. julija so v Splitu odprli 62. splitsko poletje. Med gostujočimi predstavami je bil tudi Molierov Tartuffe v režiji Vita Tauferja in izvedbi SNG Nova Gorica.

Nagrajena slovenska filma za hrvaško publiko

Od **9. do 16. julija** je Pulj gostil 63. filmski festival. Zavrteli so tudi

dokumentarno koprodukcijo Houston, imamo problem! režiserja Žige Virca. Ta film je zmagal na slovenskem filmskem festivalu v Portorožu. Predvajana je bila tudi poljska produkcija Planet samskih slovenskega režiserja **Mitje Okorna**.

Med **26. in 30. julijem** je potekal 19. Motovun Film Festival. Na ogled je bil tudi film Nočno življenje v slovensko-makedonsko-BIH produkciji. Režiral ga je priznani filmski ustvarjalec po rodu iz Krškega **Damjan Kozole**. Ta film mu je prinesel nagrado za najboljšega režiserja na letošnjem festivalu v Karlovih Varih,

na festivalu Avantura v Zadru, na festivalu slovenskega filma v Portorožu. Film govori o strahovih sodobnega življenja, predvsem pred mediji. V filmu so med drugim zaigrali **Pia Zemljč**, **Jernej Šugman**, **Marko Mandić** in **Peter Musevski**. Scenarij ob Kozoletu podpisuje **Ognjen Sviličić**.

28. avgusta se je končal Festival kratkega filma v Ljubljani. Zmagal je film hrvaškega režiserja **Igorja Bezinovića** z naslovom Kratki družinski film.

Glasba: izmenjava mladih talentov

7. in 8. aprila so se v dvoranah glasbenih akademij v Ljubljani in Zagrebu predstavili študenti obeh akademij z lastnimi skladbami: **Iztok Kocen**, **Filip Horvat**, **Tilen Slakan**, **Alan Kljaić**, **Dora Remenar**, **Damjan Tomoski**, **Ivan Viočić**, **Valerija Vranješ**, **Linda Uran**, **Juraj Marko Žerovnik**, **Helena Skljarov**.

11. aprila je v dvorani Marjana Kozine ljubljanske Filharmonije gostoval simfonični orkester zagrebške glasbene akademije pod taktirko **Mladena Tarbuka**. Slovenska publika je prvič spoznala dela Josipa Štolcerja Slavenskega.

5. maja sta v koncertni dvorani Blagoja Berse Glasbene akademije Zagreb nastopila začetni in koncertni big band katedre za džez pri ljubljanski glasbeni akademiji. Dirigiral je **Matej Hotko**, solistki pa sta bili **Ana Čop** in **Astrid Ana Kljun**.

13. maja je bil v Kazinski dvorani v Ljubljani skupni koncert študentov klavirja glasbenih akademijah v Ljubljani in Zagrebu.

Vasiljka Tovarloža, jpt 🇺🇦

Folklorni festival »Mi smo djeca vesela«

Kulturno umjetničko društvo Mičevac je 17. travnja na festivalu Dječjeg folklornog stvaralaštva u Maloj dvorani Vatroslav Lisinski ugostilo mlade članove kulturnog društva Bohinj.

Nastupali su mladi folklorasi HKUD Željezničar iz Zagreba, KUD Mičevac iz Mičevca, KPD Sveta Klara iz Svete Klare i OOS Buševac iz Buševca. Mladi Bohinjčani su predstavili pjesme i plesove Gorenjske te plesove iz Bohinja u koreografiji voditeljice ansambla **Eve Kavroš**, te autora glazbene obrade **Janka Iskre**.

Dopodne smo organizator **Vlado Štarkelj** i ja kao članica Slovenskoga doma, prošetali s djecom po centru grada i Gornjem gradu te ih nakon ručka u McDonald'su povelili u zoološki vrt. Sa šetnjom su bili jako oduševljeni jer je Bohinj nešto sasvim drugo nego Zagreb.

Polona Jurinić 🇺🇦

Djeca iz Bohinja ispred makete Zagreba. Foto: PJ

Ah, te orglice!

Naš pevec Marjan Dirnbek je tudi odličan orgličar. Redno se udeležuje glasbenih srečanj igralcev na ustnih harmonikah. Septembra se ni mogel udeležiti tekmovanja na Otočcu, se je pa odlično odrezal februarja v Trebnjem in Mirni.

Naš Marjan je na festivalu ustnih harmonik nastopal štirikrat in prejel dve veliki priznanji. Tudi na letošnjem festivalu je bil zelo dober, celo najboljši. Ne le po našem mnenju, saj je prejel zlato priznanje! Zaigral je Venček narodnih in Snežni valček v lastni priredbi.

Po koncertu smo se ustavili pri sošolki **Stanke Herak Dragiči**, ki nas je na svojem domu prisrčno sprejela in nas celo pogostila s finim kosilom. Ustavili smo se tudi v Brežicah na kozarčku vinčka in klepetu. Po zaslugi varne vožnje **Stanke Novkovič** se je naš izlet lepo končal, poln lepih doživetij.

Nastop Marjana Dirnbeka. Foto: VT

Vasiljka Tovarloža 🇺🇦

Dnevi slovenskega filma v Zagrebu

V zagrebškem kinu Tuškanac so med 19. in 23. septembrom potekali dnevi slovenskega filma. Slovenski filmski center je v izbor uvrstil najboljše stvaritve slovenskih filmskih umetnikov, ki so nastale med letoma 2010 in 2015.

Jan Cvitkovič se je predstavil s komedijo Šiška deluxe, **Rok Biček** z nagrajevanim celovečercem Razredni sovražnik, **Maja Weiss** z dokumentarcem o ukradenih otrocih Banditenkinder, **Matevž Luzar** z dramatično komedijo Srečen za umret, **Vlado Škafar** z dokudramo Oče, **Siniša Gačić** s celovečernim

dokumentarnim filmom Boj za, **Boris Petković** z romantično glasbeno dramo Utrip ljubezni, **Matjaž Ivanišin** pa z dvema dokumentarcema - Karpopotnik in Hiške. Soorganizator dogodka je bilo slovensko veleposlaništvo v Zagrebu. (sta/jpt) 🇺🇦

Jesen v športnih, knjižnih in zgodovinskih barvah

Že zdaj vas vabimo k spremljanju zanimivih jesenskih dogodkov. Člani Slovenskega doma boste vabila prejeli tudi po (elektronski) pošti, najbolj sveže informacije pa so seveda na voljo na našem spletnem naslovu slovinci.hr.

8. oktober - Na 47. mednarodnem kajakaškem maratonu Brežice - Zagreb se bo po pričakovanju organizatorjev (med njimi sta letos prvič tudi Slovenski dom in SSNM MZ) zbralo prek 200 ljubiteljev vodnih športov. Kajakaši, kanuisti in rafterji bodo morali premagati 42 kilometrov Save. Navijači so vabljeni na jarunski piknik.

19. oktober - Večerni pogovor v Slovenskem domu ob predstavitvi knjige dr. **Boža Repeta** Milan Kučan, prvi predsednik. Pogovor s portretirancem in portretistom, **Milanom Kučanom** in dr. Božom Repetom bo vodila **Mojca Šetinc Pašek**, novinarka in avtorica dokumentarnega filma *Portret: Milan Kučan*. Pogovor se začne ob 19. uri.

15. november - Odkritje spominske plošče **Iztoku Pucu**. Plošča v trajen spomin rokometnega asa, ki je povezoval slovenski in hrvaški šport, bo postavljena na vhodu v športno dvorano Škatlica vžigalic (Kutija šibica) v Zagrebu. Ta dan bo odigrana rokometna tekma med PPD Zagreb in Celjem Pivovarno Laško.

December - Predvidoma še pred koncem leta bo med bralce prišla knjiga **Alojza Kramarja** o slovenskih izgnancih v Neodvisni državi Hrvaški. Še letos se bomo spomnili tudi pomembnega jubileja našega glasila: letos mineva 20 let odkar izhaja *Novi odmev*, decembra pa bo izšla že okrogla 60. številka. (akm, jpt) 🗨️

Kako sta mravlja in slon zatresla brv

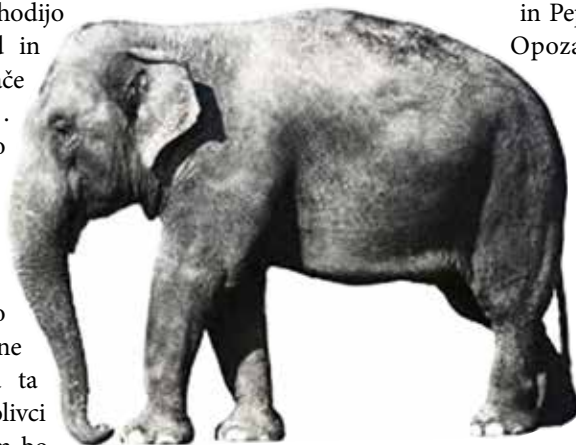
Pred kratkim je bil v Sloveniji velik dogodek – obisk Vladimirja Putina. Vsi so se razpisali, kako bo zdaj Slovenija poslovala in prijateljerala z Rusijo in kakšne neslutene perspektive so sedaj pred njo. Ob tem sem se spomnila šale o slonu in mravlji.

Šaljiva zgodba gre takole: slon in mravlja se odpravita čez brv in ko prideta čez, mravlja reče: „A si videl, slon, kako se je brv tresla pod nama!“ No, to seveda ne pomeni, da je mravlja manj vredna od slona, le mnogo manjša je. Morda so v njeni glavici prav tako ali pa še bolj kreativne misli, pa čeprav je glavica mala. Morda to velja tudi za Slovenijo in Rusijo. To je morda tudi še ena potrditev, da je kvaliteta največkrat pomembnejša od kvantitete.

Nauk o Pepelki in princih

Na Hrvaškem pa imamo sveže volitve. Ko to pišem, potekajo predvolilne dejavnosti, politiki hodijo okrog in obljublajo med in mleko, pokojnine in plače gor, davke in stroške dol... Vsi se mrzlično izpisujejo in vpisujejo v stranke. Kupujejo se obleke in kravate, povsod so rožice in druge dekoracije, vse je urejeno in lepo. To je tudi »trgatev« za razne pevce in skupine, ki na ta način pripomorejo, da volivci pridejo poslušat, kaj se jim bo obljubljalo. Jaz sodim med tiste, ki te dejavnosti spremljamo preko TV in bolj kot se politiki med seboj »obkladajo«, bolj mi je zanimivo. Samo enkrat sem bila na nekem predvolilnem shodu, tega je menda že kar kakšnih dvajset let, in še tja sem šla, ker je bilo v bližini mojega doma

in ker sta na shodu pela moja priljubljena pevca. Ko pa sem že bila tam, sem seveda morala poslušati, kaj vse so obljubljali organizatorji shoda: »Če pridemo na oblast, bomo denar, ki je šel v privatizacijo, odvzeli in dali upokojencem!!« Bila sem kar malo užaljena, ker sem imela občutek, da nas obravnavajo kot debile ali v najboljšem primeru nezrele osebe, saj so časi, ko smo poslušali pravljičice, že zdavnaj za nami. Od takrat se stvari niso kaj preveč spremenile, politiki so ostali še naprej politiki, morda pa bi se morali spremeniti volivci in začeti uživati v predvolilnih obljubah tako, kot so uživali v otroštvu, ko so poslušali razne Sneguljičice, Trnuljičice in Pepelke. Opozarjam le na

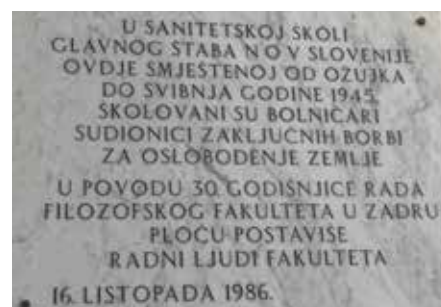

majčkeno razliko: Nekdanja Pepelka je najprej živela problematično, nato je prišel princ na belem konju in jo odpeljal s seboj v boljše življenje. Današnja Pepelka pa najprej živi lepo, nato pa pride konj v belem princu, in se začnejo problemi.

Irena Pavlovič 🗨️

Zaprašen spomin

V kleti rektorata zadrške univerze se skriva »simpatičen ostanek nekdanje skupne domovine«. Tako je ploščo v spomin na slovensko-hrvaško sodelovanje v času NOB poimenoval slovenski publicist Miha Kovač (in jo ovekovečil na svojem FB profilu). 🗨️

Ne pozabimo slovenskih jedi

Dobrote iz Brkinov, pokrajine pod Snežnikom

Ljudje pod Snežnikom, v pokrajini, ki jo imenujemo Brkini, z največjim krajem - mojo domačo Ilirsko Bistrico, so zelo povezani z naravo, življenjski ritem narekujejo gozdovi, hrana je močna in okusna. Za pokušino - nekaj receptov.

Najbolj priljubljene so enolončnice - goste jedi na žlico iz vseh vrst sezonske zelenjave: jota, ješprenjeva mineštra, koleraba, krompir v zevnici, fižol, zelje, repa, ohrov, krompir, koruza, prosenka kaša... Zgodaj spomladi pa čemaž, regrat, fritaja in spomladanske solate. Slovijo domače mesnine: klobase, rolana panceta, kraški pršut, dobrote iz divjačine. In seveda gozdnih sadežev. Zelo priljubljena je ovčja skuta. Brkini, pravi raj za slive – češplje in jabolka. In seveda domače sladice: od potic do zavitkov.

Koleraba po domače

Potrebujemo: 1 kg krompirja, 0,5 kg rumene kolerabe, 2 čebuli, 3 stroke česna, 200 g kuhanega fižola, mast, sol, poper, lovorjev list, suho svinjsko stegno ali rebra.

Priprava: Meso prekuhamo in odcedimo. Olupljeno kolerabo narežemo na kocke, dodamo sesekljano čebulo, strt česen, lovorov list in suho meso ter zalijemo z dvema litroma vode. Ko je koleraba na pol kuhana, dodamo na kocke narezan krompir (dva prerežemo samo na pol) in kuhamo do mehkega. Nato dodamo kuhan fižol. Jed zgostimo tako, da zmečkamo polovičke krompirja. Solimo in popramo po okusu. Enolončnica naj še malo prevre.

Srnjakova pečenka

Potrebujemo: srnjakovo stegno, pleče ali vratovina, tri korenčke, steblo zelene, dve čebuli, poper v zrnju, brinove jagode, rožmarin, lovorjev list, mast, sol, in 0,5 l rdečega vina.

Priprava: Dan vnaprej pripravimo kvašo za meso: vso zelenjavo narežemo na kolobarje in v večji posodo pomešamo z mesom, začimbami ter mešanico vina in vode, vsakega pol. Meso naj bo prekrito s tekočino. Pustimo ga na hladnem čez noč. Naslednji dan damo v pekač dobro žlico masti, vso zelenjavo iz kvaše, meso pa še dobro natremo s soljo. Zalijemo z malo tekočine iz kvaše in pečemo na 200 stopinjah eno do dve uri, odvisno od količine kosa mesa. Ko je pečeno, ga vzamemo iz pekača in pustimo počivati. Zelenjavo pretlačimo, da nastane omaka, ki jo postrežemo k narezani pečenki. Priloga naj bodo bela krompirjeva polenta ali kruhovi cmoki ter radič in solata.

Jabolčni štrudl (zavitek)

Potrebujemo: 0,5 kg moke, 4 žlice olja, malo sladkorja in soli, jajce, mlačno vodo (za testo) ter 3 kg jaboljk, 250 g masla, 100 g drobtinic, sladkor, 2 kislj smetani, 2 celi jajci, cimet (za nadev).

Sestavine za testo premešamo s kuhalnico v posodi, testo nato zvrnemo na desko in

ga mesimo toliko časa, da postane gladko in elastično. Namažemo ga z oljem in pustimo počivati vsaj 30 minut. Medtem pripravimo nadev. Drobtinice prepražimo na maslu in pustimo, da se ohladijo. Jabolka olupimo, narežemo na lističe. Jajca, sladkor in kislj smetano stepemo skupaj, dodamo jabolka, drobtinice in cimet ter vse premešamo. Nato razvlečemo testo, ga pokapamo z maslom in enakomerno potresemo z jabolki. Testo pazljivo zavijemo in položimo v dobro namaščen pekač. Pečemo na 180 stopinjah približno 40 minut. Pečenega potresemo s sladkorjem v prahu. Enako pripravimo češpljev štrudl (s slivami).

Ivanka Nikčević

Olimpijsko poletje tudi v slovenskih in hrvaških barvah

Na letošnjih olimpijskih igrah v Riu sta bili Slovenija in Hrvaška med najuspešnejšimi državami po številu medalj na prebivalca. Hrvaški športniki so jih osvojili deset, slovenski štiri. Eno hrvaško odličje pa je do polovice tudi slovensko, pravi zlata olimpijka Sara Kolak, ki je v metu kopja zablestela tudi po zaslugi slovenskega trenerja Andreja Hajška.

»Seveda pripada polovica moje kolajne Sloveniji, saj je plod timskega dela. Jaz sem vrgla kopje, vendar mi je to uspelo samo zato, ker sem v vsem ubogala svojega trenerja. Jaz sem verjela njemu, on pa vame,« je za Televizijo Slovenija dejala športnica, ki v Celju trenira že dve leti in pol. »Najprej so treningi potekali v hrvaščini, toda Sara se je želela naučiti slovenščine, zato se zdaj na treningih pogovarjava večinoma po slovensko. Zdaj pravi, da lahko vse v slovenščini povem, ker vse razume,« je povedal Andrej Hajšek. (jpt)

Slovenske jesenske modrosti

Kakršen kimavec (september), takšen bo sušec (marec).

Kimavca (septembra) lastovka od nas beži.

V oktobru burja in mraz, v januarju sončen čas.

Vinotoka (oktobra) če zmrzuje, pa prosinca (januarja) odjenjuje.

Oktober suh obeta sušo naslednjega leta.

Vinotoka (oktobra) veliko vodé, grudna (decembra) hudi vetrovi bučé.

Če vinotoka (oktobra) burja brije, v novembru in decembru sonce sije.

Deževni vsi sveti, pozimi hudi zameti.

Če na mrtvih dan dežuje, zamete zima pričakuje.

Če vse svete namaka, debel sneg nas čaka.

Do vseh svetih grdo, po vseh svetih lepo.

